SANOMA OSAKEYHTIÖ

VUOSIKERTOMUS

1997

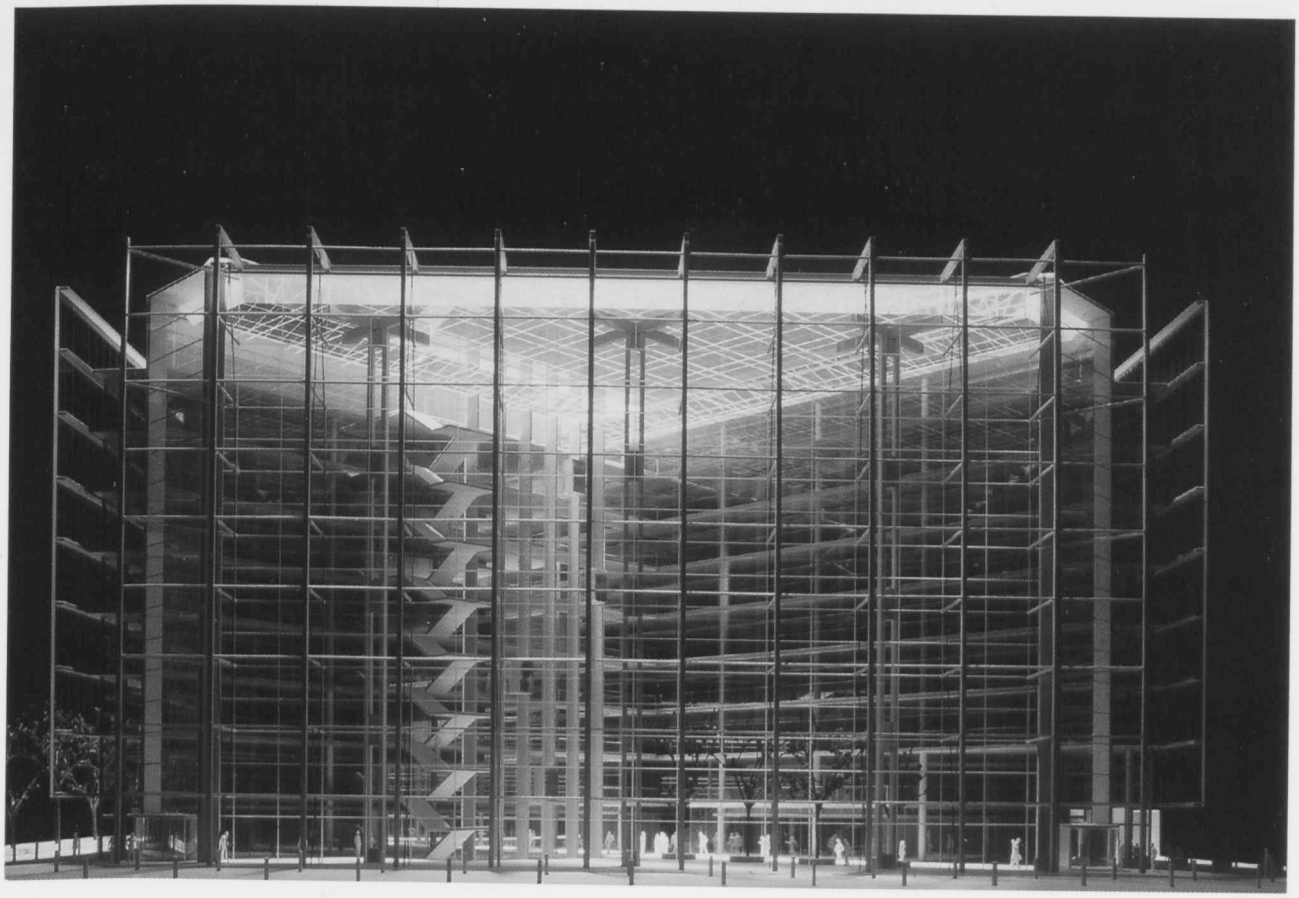

HELSINGIN SANOMAT ILTA-SANOMAT TALOUS SANOMAT

Vuosi 1997 lyhyesti

	1997	1996	muutos, %
Liikevaihto (Mmk)	1 949	1 824	+7
Käyttökate	432	359	+20
% liikevaihdosta	22	20	
Liikevoitto	288	222	+30
% liikevaihdosta	15	12	
Tilikauden tulos	417	257	+62
% liikevaihdosta	21	14	
Taseen loppusumma	3 613	3 186	
Henkilöstö keskimäärin	1 769	1 737	+2
Jakajat	1 585	1 614	-2

HELSINGIN SANOMAT

	1997	1996	muutos, %
Bruttotuotot (Mmk)	1 813	1 705 *	+6
Ilmoitustuotot	1 082	997	+9
Levikkituotot	522	510	+2
Ilmoitusvolyymi (palstametriä)	42 315	39 695	+7
Ilmestymiskerrat	352	353	
Kokonaissivumäärä	20 626	19 998	+3
Toimituksellinen sivumäärä	9 870	9 932	-1
Henkilöstö keskimäärin	1 181	1 202	-2

**sisältää IS:n laskennallisen veloituksen*

Kannen kuvassa on Sanomatalon pienoismalli.
Arkkitehtitoimisto Jan Söderlund & Co:n, Insinööritoimisto Magnus Malmberg Oy:n
ja Insinööritoimisto Olof Granlund Oy:n suunnittelema toimitalo valmistuu syksyllä 1999.

Sisältö

4. Hallituksen puheenjohtajan puheenvuoro
7. Toimintaympäristö
11. Helsingin Sanomat
16. Ilta=Sanomat

I - XXXII Hallituksen toimintakertomus

20. Startel Oy / Taloussanomat
24. Kiinteistötoiminta ja Sanomatalo
25. Sanoma Finance
26. Henkilöstörahaston toimintakertomus
28. Neuvottelukunnat
30. Luottamushenkilöstö
33. Johtajisto
34. Osoitteet

Sanomatalon runkourakka aloitettiin marraskuussa 1997.

Ministeri Aatos Erkko

Hallituksen puheenjohtajan puheenvuoro

KULUNUT vuosi 1997 oli viimeinen toimintavuosi, jolloin olin yhtiömme korkeimmassa vastuutehtävässä. Jäin eläkkeelle syyskuun 16. päivänä 44 työvuoden jälkeen. Toiminta siirtyi luonnollisella tavalla toimitusjohtajamme, vuorineuvos Jaakko Rauramon vastuulle.

Monelta tarkkailijalta on jäänyt huomaamatta vuosien mittaan tapahtunut melkoinen kehitys- ja muutosprosessi. Sanoma Osakeyhtiön toiminta perustuu paljolti 107-vuotiseen taipaleeseen, mutta olisi väärin kuvitella että menestys olisi ollut mahdollista ilman jatkuvaa ja laajakantoista muutosta, keskeisiä arvotekijöitä unohtamatta.

Tänä päivänä yhtiötä johdetaan vahvan tiimi- tai ryhmätyöskentelyn kautta. Tämä työskentelytapa vaatii nuorta mieltä, osaamista ja innostusta. Kaikkea tätä on runsaasti, mikä näkyy tuloksissa. Minua ilahduttaa erityisesti se, että myös se osa työntekijöistä, joka arvostaa menneitä arvoja, osallistuu vahvasti kehitystyöhön tulevaisuuteen uskoen.

Ympäröivä yhteiskunta asettaa kansalaiset koetukselle. Alati kiihtyvä taloudellinen elämä vaikeuttaa ihmisten kykyä erottaa toisistaan hyvä ja huono, oikea ja väärä. Työntekoa ei arvosteta sille kuuluvalla tavalla, ja ainoastaan nopeat ja hetkelliset voitot hyödyntävät sijoittajia ja välittäjiä. Turvallisuuden luominen yhtiöissä on monessa tapauksessa saanut väistyä epävarmuuden tieltä, ja työllisyyden ylläpitäminen ja työpaikalla viihtyminen ovat unohtuneet.

Sanomien tulevaisuuden kuva on erittäin hyvä ja jännittävä, mutta samoin kuin muut mediayhtiöt Sanoma Osakeyhtiö kokee tämänhetkisen mediakentän hauraaksi ja epävarmaksi. Vastakkain ovat toisaalla laatu- ja vastuukysymykset, toisaalla halpaviihde ja kuviteltu korkea tuotto. Sanoma- ja aikakauslehdet, kirjat sekä hiljalleen kehittyvä Internet edustavat vahvaa laatua, kun taas iltapäivälehdet ja televisiokanavat halpaa ajanvietettä. Yhteiskunnalle ja erityisesti toimittajakunnalle halpa käy laadun edellä, sisällön helppous ja tyhjyyskö

houkuttelevat?

Pitkäjännitteisyys, johdonmukaisuus ja lukijoittemme sekä asiakkaittemme hyvinvointi ovat tärkeitä. Saavutetut edut ovat merkittäviä. Niiden kehittäminen edelleen, tai ainakin hienosäätö, on suuri haaste tulevaisuuden Suomessa.

Tärkeimpänä nousee kuitenkin esiin yhteiskunnan oma voima, jolla se taistelee olemassaolostaan tulevina vuosina. EU-jäsenyys ja edessäoleva päätös Emuun liittymisestä kuvaavat hyvin tätä tilannetta. Vastustajat pelkäävät pienen ja heikon Suomen puolesta ja kuvittelevat, että poisjääminen on vähäisempi paha kuin todelliseen taisteluun ryhtyminen paremman puolesta. On myönnettävä, että tämä taistelu ei ole helppo. Moni itsestään selvä asia joudutaan hautaamaan uuden tieltä.

Suomi on korkean elintason maa, jonka pitäminen sellaisena on suuren ponnistelun tulos. Suomalainen pystyy siihen niin halutessaan. Suomella on myös paljon annettavaa, ja meidän on syytä olla ylpeitä saavutuksistamme. Kamppailua on kuitenkin käytävä jatkuvasti. Jos siitä hellitetään, se merkitsee perääntymistä.

Tämä koskee myös mediamaailmaamme, jolla on tärkeä tehtävä - ehkä tämän mediasukupolven ylivoimaisesti tärkein tehtävä - olla osa Suomea ja luoda suomalaisille pätevän ja korkeatasoisen informaation kautta edellytykset selviytyä tulevaisuuden haasteista. Taistelu on vasta alkamassa.

Hel

Toimintaympäristö

TALOUDEN KEHITYS

Suomen taloudellinen tilanne jatkoi kohentumistaan vuonna 1997. Bruttokansantuote kasvoi ennakkotietojen mukaan noin viisi prosenttia. Inflaatio oli euroopalaisittain alhainen, 1,2 prosenttia. Suomi täyttää Euroopan talous- ja rahaliiton Emun kriteerit selvästi.

Talouden nousun myötä myös työllisyystilanne parani, mutta työttömiä oli yhä 14,5 prosenttia työvoimasta. Korkokäyrä tasaantui eli pitkät ja lyhyet korot lähenivät toisiaan.

Vienti erityisesti Euroopan unionin maihin kehittyi arvioitua paremmin. Varsinkin metsä- ja elektroniikkateollisuuden vienti ylitti odotukset. Vaikka myös tuonti on lisääntynyt, vaihtotase oli selvästi ylijäämäinen.

Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos ETLA arvioi yksityisen kulutuksen kasvaneen vuoden aikana noin 3,5 prosenttia ja kotitalouksien reaalisen ostovoiman noin kolme prosenttia. Taloudellinen optimismi jakautui epätasaisesti, mutta kuluttajien mielialat olivat pääosin myönteiset.

GRAAFISEN TEOLLISUUDEN KEHITYS

Graafisen teollisuuden toimitusten arvo oli noin 21,5 miljardia markkaa, mikä on kuusi prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Kasvuun vaikuttivat etenkin mainonnan kehitys, kasvanut kulutuskysyntä kotimaassa ja itäviennin kasvu. Myös investoinnit koneisiin, osakkeisiin ja osuuksiin lisääntyivät.

Graafisen teollisuuden vienti ja tuonti kasvoivat kertomusvuonna yhdeksän prosenttia. Varsinkin sanoma- ja aikakauslehtien, kirjojen ja mainospainotuotteiden vienti Venäjälle, muihin entisiin IVY-maihin ja Baltiaan kehittyi hyvin. Sen sijaan vienti esimerkiksi Ruotsiin ja Tanskaan supistui.

Graafisen alan 2 500 yrityksestä suurin osa on pieniä tai keskisuuria. Lama ja toimialan rakenteen muutos ovat vähentäneet 1990-luvulla yli kymmenen tuhatta työpaikkaa. Tällä hetkellä ala työllistää 28 000 henkilöä. Kertomusvuonna alan työllisyys koheni hieman.

Joukkoviestinnän liikevaihto kasvoi vuonna 1997 Tilastokeskuksen ennakkoarvion mukaan 18,6 miljar-

KOTITALOUSSEKTORIN OSTOVOIMAN VUOSITTAINEN MUUTOS 1988 –1997

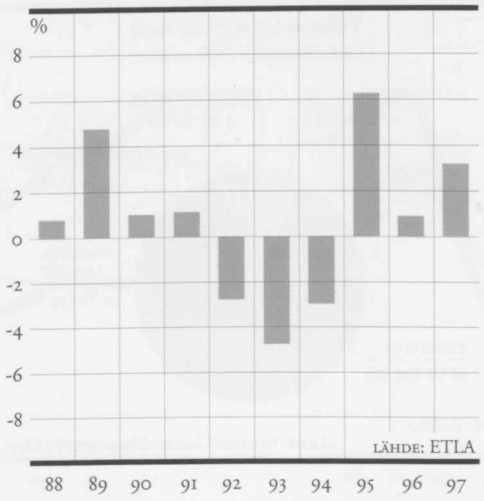

Helsingin Sanomat on toiminut Ludviginkadulla 1900-luvun alusta lähtien.

diin markkaan. Sähköinen viestintä on kasvattanut osuuttaan sekä yleisön huomiosta että liikevaihdosta. Painettu viestintä hallitsee kuitenkin yhä markkinoita. Joukkoviestinnän kokonaisliikevaihdosta graafisen toimialan osuus on kolme neljännestä.

Taloudellisen tilanteen kohentumisen myötä sanomalehtien levikkien lasku näyttää tasaantuneen. Suurimmat päivälehdet pystyivät jo hieman kasvattamaan levikkejään vuoteen 1996 verrattuna. Suurimmat kasvuluvut kirjattiin Ilta=Sanomille ja Iltalehdelle. Lamasta jälkimaininkeineen kärsivät eniten alueiden kakkoslehdet ja vain muutaman kerran viikossa ilmestyvät sanomalehdet.

Kuluttajat viettävät viestinten parissa yli seitsemän tuntia vuorokaudessa. Sanomalehtiä luetaan noin neljäkymmentä minuuttia. Lehdistö tavoittaa yhä lähes 90 prosenttia suomalaisista päivittäin. Suomalainen keskivertokotitalous käyttää joukkoviestintään vuodessa liki 5 300 markkaa. Tästä viidennes käytetään sanomalehtiin.

MAINONNAN KEHITYS

Mediamainonta kasvoi kertomusvuonna yhdeksän prosenttia ja ylitti ensimmäisen kerran viisi miljardia markkaa. Mediamainontaan käytettävistä markoista sanoma- ja ilmaisjakelulehdet keräsivät 56 prosenttia. Vielä vuonna 1992 osuus oli 64 prosenttia. Sanomalehtien osuuden pienentyessä television osuus on kasvanut. Moniin muihin maihin verrattuna Suomessa sanomalehdistön osuus mediamainonnasta on kuitenkin yhä suuri.

Internet keräsi mainostuloja noin kymmenen miljoonaa markkaa, mikä on 0,2 prosenttia koko mediamainonnasta ja jo enemmän kuin koko elokuvamainonta.

KILPAILIJAT

Suomessa panostukset sähköiseen viestintään, erityisesti televisiotoimintaan, lisääntyivät. MTV3:n monopoli televisiomainonnassa murtui, kun valtioneuvosto myönsi toimiluvan Sanoma Osakeyhtiön osakkuusyhtiön Helsinki Media Company Oy:n osittain omistamalle televisiokanavalle Neloselle. Yleisradio vahvisti uutispalveluaan television aamulähetyksellä ja ilmoittamalla aloittavansa 1998 erilliset talousuutiset. Kertomusvuoden aikana toimintansa aloittanut mainosradio Radio Nova keräsi huomattavan osan sekä yleisöstä että radion mainostuloista.

Sanomalehdistön puolella suurin yksittäinen panostus

MEDIAMAINONNAN OSUUDET 1997

Yhteensä 5,1 mrd (4,7 mrd)
(Suluissa vuoden 1996 osuudet)

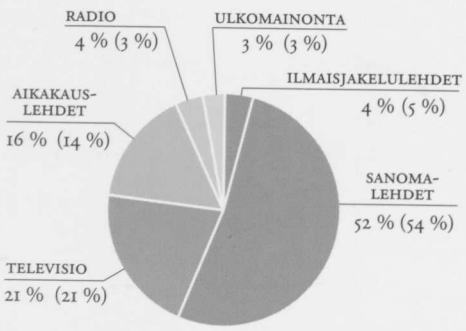

LÄHDE: SUOMEN GALLUP-MAINOSTIETO OY

oli Sanoma Osakeyhtiön ja TS-Yhtymä Oy:n omistaman Startel Oy:n viisipäiväinen talouteen erikoistunut lehti Taloussanomat, joka alkoi ilmestyä marraskuussa. Lisäksi pääkaupunkiseudun ilmaisjakelulehtimarkkinoita hallitseva Janton Oy alkoi julkaista viitenä päivänä viikossa pääosin joukkoliikenteen asemilla jaettavaa ilmaislehteä Uutislehti 100.

Suomen mediakenttä muuttui merkittävin omistusjärjestelyin, kun Aamulehti-yhtymä Oy ja MTV Oy fuusioituivat. Yhtiöt aloittavat 1.4.1998 Alma Media Oyj:nä. Ruotsalainen Tidnings AB Marieberg omistaa uudesta yhtiöstä liki neljänneksen ja on ilmaissut kiinnostuksensa lisätä osuuttaan. Alma Median markkinaosuus Suomen kaupallisesta televisiotoiminnasta on 95 prosenttia ja valtakunnallisesta kaupallisesta radiotoiminnasta 48 prosenttia.

Helsinki Media myi 70 prosenttia norjalaisesta kaapelitelevisioyhtiöstä Janco Kabel-TV A/S:stä hollantilaiselle United & Philips Communications B.V:lle. Aamulehti-yhtymä ja MTV-Yhtymä puolestaan ostivat 23,4 prosenttia ruotsalaisesta TV4:stä. Yhdessä Tidnings AB Mariebergin kanssa Alma Media omistaa 40,1 prosenttia tästä Ruotsin katsotuimmasta kaupallisesta televisiokanavasta.

Tekniikan ja talouden alan lehtiä julkaiseva Oy Talentum Ab perusti yritysostojen kautta uusmediayhtiön Interaktiivinen Satama Oy. Uusi yhtiö on kertonut tavoittelevansa 20 miljoonan markan liikevaihtoa vuonna 1998. Talentumin omistuksesta suuri osa on ulkomailla.

Keski-Suomen Media Oy hankki vuoden 1997 osakekaupoilla omistukseensa 92 prosenttia Savon Sanomat Oy:stä ja 94 prosenttia Iisalmen Sanomia julkaisevasta IS-Yhtymä Oy:stä. Savon Sanomien tytäryhtiö Lehtisepät Oy puolestaan myi kuusi paikallislehteään Kymen Lehtimedia Oy:lle, Länsi-Savo Oy:lle ja Savon Lehtikustannus Oy:lle.

Maakuntalehdet tiivistivät toimituksellista yhteistyötään, jonka lisäksi niillä oli omistuksellista, tuotannollista ja Kärkimedian kautta tapahtuvaa markkinointiyhteistyötä.

Televisio- ja radiotoiminnan digitalisointi nostatti keskustelun Yleisradion rahoituksesta. Julkisuudessa käsiteltiin niin julkisen palvelun maksua kuin Yleisradion jakeluverkon yhtiöittämistä.

TUOTANTOVOLYYMI-INDEKSIN KEHITYS 1990 –1997

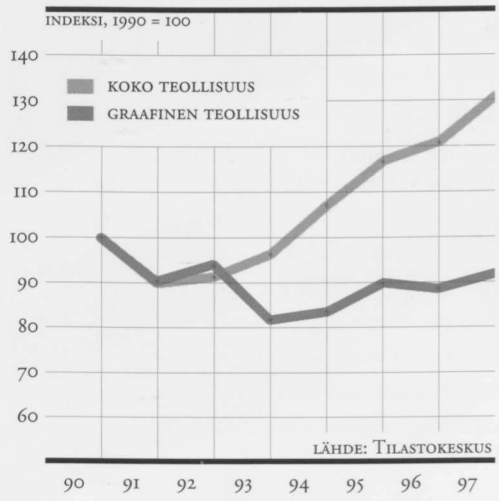

SANOMALEHTIMAINONNAN JA BKT:N SUHTEELLINEN MUUTOS 1988 –1997

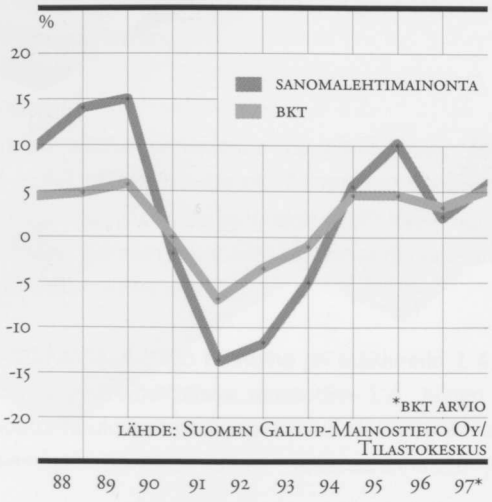

Toim
valm

Kustantaja
Seppo Kievari

Vastaava päätoimittaja
Janne Virkkunen

Helsingin Sanomat

Helsingin Sanomat on Pohjoismaiden suurin päivälehti, joka tavoittaa päivittäin yli 1,2 miljoonaa lukijaa. Lehti jaetaan tilaajille aamukantona lähes koko maassa.

Helsingin Sanomain tulos vuonna 1997 muodostui hyväksi ja merkittävästi edellisvuotta paremmaksi. Lehden levikki kasvoi hieman. Ilmoittelu Helsingin Sanomissa kasvoi selvästi, ja ilmoitustuotot kasvoivat huomattavasti odotettua enemmän. Kustannukset nousivat maltillisesti.

KILPAILU Helsingin Sanomain kannalta olennaisilla mediamarkkinoilla lisääntyi 1997. Lehden ilmoitusmyynti, levikki ja sisältö kehittyivät kiristyneessäkin kilpailutilanteessa myönteisesti.

Helsingin Sanomain keskimääräinen levikki kasvoi hieman ja hinnankorotusten seurauksena levikkituotot kasvoivat tyydyttävästi. Levikin kehitysnäkymät paranivat loppuvuonna. Lehden ilmoitustuotot kasvoivat, ja markkinat kehittyivät erityisen suotuisasti loppuvuonna. Myös Helsingin Sanomain Lehtipainon myynnin kasvu lisäsi tuottoja.

Kustannukset kasvoivat maltillisesti. Palkkakustannukset nousivat kaksivuotisen tulosopimuksen seurauksena jonkin verran. Sanomalehtipaperin hinta laski, joten Helsingin Sanomain Lehtipainon paperikustannukset pysyivät lähes edellisvuoden tasolla lisääntyneistä painatusmääristä huolimatta.

Helsingin Sanomain sisällössä ja markkinoinnissa erityisenä kohderyhmänä olivat pääkaupunkiseudun asukkaat ja valtakunnallisesti nuoret.

Helsingin Sanomain Verkkoliitteen tuotekehityksessä kehitettiin lehden paperista versiota tukevia palveluja.

Helsingin Sanomain asemaa tuotemerkkinä pyrittiin analysoimaan, selkeyttämään ja vahvistamaan. Organisaation toimintaperiaatteita kehitettiin edelleen prosessiorganisaation mukaisiksi. Lehtipaino ja jakelu toimivat vuonna 1997 ensi kertaa koko vuoden osana Helsingin Sanomain organisaatiota. Konsernin muut lehdet ovat esimerkiksi painatuksessa, tietotekniikassa ja jakelussa Helsingin Sanomain asiakkaita.

Helsingin Sanomia johtaa kustantaja, varatoimitusjohtaja Seppo Kievari.

TOIMITUS

Vuoden aikana perustettiin Kaupunki plus-, Talous & työ- sekä Matkailu-sivustot. Toimituksessa kiinnitettiin erityistä huomiota päivälehden uutistoiminnan kehittämiseen. Lehden rakenteen ja ulkoasun uudistusta ryhdyttiin valmistelemaan.

PÄÄTOIMITTAJA Keijo K. Kulha jäi eläkkeelle 1.4.1997. Uudeksi päätoimittajaksi nimitettiin 1.4. lukien viikonlopputoimituksen toimituspäällikkö Heleena Savela.

Helsingin Sanomat siirtyi uutistoiminnassa kahden

Toimitussihteeri Martti Heikkilä ja päätoimittaja Reetta Meriläinen valmistelevat seuraavan päivän Helsingin Sanomain uutisetusivua.

toimituspäällikön järjestelmään. Uutistoiminnasta vastaaviksi toimituspäälliköiksi nimitettiin 1.4. lukien Jouko Jokinen ja 1.11. lukien Mika Pettersson.

Toimituksessa käynnistettiin vuoden aikana projekti, joka tähtää päivittäin ilmestyvän lehden rakenteen ja ulkoasun uudistamiseen 1999. Projektista vastaa toimituspäällikkö Pekka Kukkonen.

Toimitus kehitti edelleen pääkaupunkiseudun lukijoita palvelevaa sisältöä alkamalla julkaista uutta Kaupunki plus -osaa lokakuussa; sivusto ilmestyy torstaisin. Talousasioiden seurantaa vahvistettiin siirtämällä talouden erikoissivut sunnuntaihin ja laajentamalla niitä uudeksi Talous & työ -osastoksi. Tässä yhteydessä 25 vuotta ilmestynyt Taloustiistai-sivusto päätettiin lakkauttaa. Kuluttajasivut siirtyivät keskiviikosta Taloustiistain entiselle paikalle lehden D-osaan. Keskiviikon D-osana aloitti uusi Matkailu-teemasivusto.

Verkkoliitteen ulkoasu uudistettiin ja uudistus sai myönteisen vastaanoton. Vuoden lopussa joka kymmenes Helsingin Sanomain tilaaja oli rekisteröitynyt Verkkoliitteen käyttäjäksi.

Helsingin Sanomat otti vuoden aikana kantaa Suomen Emu-jäsenyyden puolesta.

Helsingin Sanomain vastaava päätoimittaja on Janne Virkkunen ja uutispäätoimittaja Reetta Meriläinen. Toimituksen teknisistä osastoista vastaa tuotantojohtaja Sulo Nuutinen.

ILMOITUSMARKKINOINTI

Helsingin Sanomain ilmoitusmyynti kehittyi hyvin, ja lehti kasvatti markkinaosuuttaan ilmoitusmarkkinoilla. Eniten kasvoi työpaikkailmoittelu.

MEDIAMAINONNAN markkinat kasvoivat 1997 ennustettua nopeammin. Mainostajien oli ennakoitu lisäävän panostuksiaan mediamainontaan viidestä seitsemään prosenttia. Toteutunut kasvu oli noin yhdeksän prosenttia.

Vuoden aikana markkinoille tuotujen uusien tiedotusvälineiden liikkeellelähtö oli lähes poikkeuksetta melko tahmeaa ja mediamyynti selvästi tavoitteita alhaisempaa.

Helsingin Sanomat menestyi mediamainontakilpailussa erinomaisesti. Nettomyynnin kasvu oli 11 prosenttia. Myös lehden markkinaosuus kasvoi. Eniten kasvanut ilmoittelun luokka oli työpaikkailmoittelu (35 prosenttia). Helsingin Sanomain Kuukausiliitteen myynti kasvoi 11 prosenttia, Nyt-viikkoliitteen kahdeksan prosenttia ja ilmoitusliitteiden seitsemän prosenttia. Kuukausiliitteen mainostila oli lähes loppuunmyyty. Nyt-liite on vakiinnuttamassa paikkaansa ilmoitusmarkkinoilla. Tätä on auttanut sen lukijamäärän kasvu yli 1,1 miljoonaan.

Suomen suurimpien sanomalehtien yhteistyö ilmoitusmarkkinoinnissa kehittyi hyvin. Myynti 27 suurimman lehden yhteismarkkinointijärjestelmän Kärkimedian kautta kasvoi 20 prosenttia.

Helsingin Sanomain ilmoitustuotteita kehitettiin 1997 vahvasti. Ilmoituksissa pystyttiin lisäämään nelivärin käyttöä. Lisäksi mainostajat saivat mahdollisuuden kohdistaa Kauppapaikka-sivujen ilmoittelunsa Helsingissä ja sen lähiympäristössä itäiselle, pohjoiselle tai läntiselle alueelle.

HELSINGIN SANOMAIN KESKIMÄÄRÄINEN LEVIKKI 1988 –1997

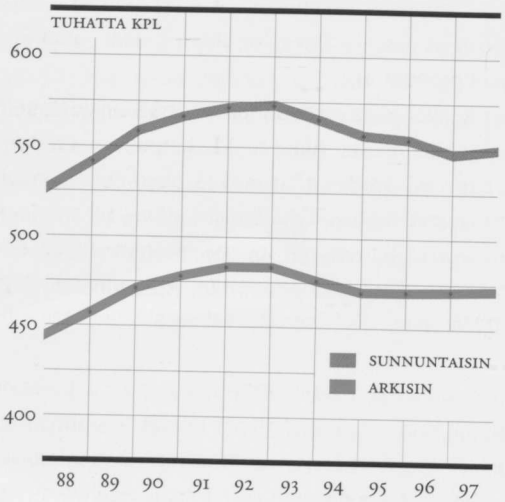

Verkkotuotteiden kehityksessä panostettiin luokiteltujen ilmoitusten siirtämiseen verkkomaailmaan. Helsingin Sanomissa julkaistut työpaikka-, asunto- ja autoilmoitukset julkaistaan myös Verkkoliitteessä. Autoista on myös laajempi tietokanta, joka toteutetaan yhteistyössä Helsingin Autoalan liikkeiden yhdistyksen kanssa.

Ilmoitusmarkkinoinnin organisaatiossa panostettiin

asiakastyytyväisyyden parantamiseen kaikissa asiakasryhmissä. Vuoden aikana hankittiin uusi ilmoitusjärjestelmä ja aloitettiin sen asennukset.

Ilmoitusmarkkinointi järjesti lokakuussa toisen Brandseminaarinsa Finlandia-talossa. Pääpuhuja David E. Aaker keräsi paikalle yli 750 kuulijaa.

Helsingin Sanomain ilmoitusmarkkinoinnista vastaa ilmoitusjohtaja Pekka Soini.

LEVIKKIMARKKINOINTI

Helsingin Sanomain keskimääräinen arkilevikki ja sunnuntailevikki kasvoivat vuonna 1997 jonkin verran edellisvuoteen verrattuna. Levikkityön painopiste oli pääkaupunkiseudulla ja nuorissa lukijoissa kautta maan.

HELSINGIN Sanomain kestotilauksen hinta nousi helmikuussa 1 035 markasta 1 066 markkaan ja sunnuntainumeron kestotilauksen hinta 475 markasta 490 markkaan. Irtonumerohinnat säilyivät ennallaan. Levikin lievä kasvu ja tilaushintojen korotus nostivat tilaustuottoja kaksi prosenttia.

Levikki kasvoi Helsingin Sanomain päälevikkialueella, pääkaupunkiseudulla. Alueen 11 kunnassa on kaksi kolmasosaa arkilehden tilaajista ja selkeästi yli puolet sunnuntainumeron tilaajista. Lukijat ottivat myönteisesti vastaan alueen talouksille suunnatun lokakuussa aloittaneen Kaupunki plus -osan. Levikkimyyntiä tuki myös päälevikkialueen lisääntynyt taloudellinen toimeliaisuus.

Muualla maassa jatkui korkea työttömyys ja talous elpyi hitaammin. Myös paikalliset lehdet toteuttivat vahvaa levikkityötä. Tämän vuoksi Helsingin Sanomain asema ei ole vielä täysin palannut lamaa edeltävien vuosien tasolle. Muun maan tilausten peruutusten syy oli useimmiten tilaajan taloudellinen asema.

Merkittävin nuoriin lukijoihin kohdistuva tapahtuma oli yhteiseurooppalainen Päivä lehtimiehenä -viikko, joka järjestettiin Helsingin rautatieasemalla syyskuussa.

Helsingin Sanomat tuki vuoden aikana muun muassa Helsingin juhlaviikkoja, Espoon April Jazz -tapahtumaa, Suomen jääkiekkomaajoukkuetta, Helsinki Cup -jalkapallotapahtumaa, Hopeasompa-hiihtoja ja Jukolan viestiä. Myös yhteistyö Valtion taidemuseon kanssa jatkui.

Yhteistyössä Helsingin kaupungin liikennelaitoksen kanssa alettiin julkaista joukkoliikennevälineissä jaettavaa Vartti-lehteä. Lehden toimituksellisen sisällön tuottaa Helsinki Media.

Helsingin Sanomain levikkimarkkinoinnista vastaa levikkijohtaja Janne Kalliomäki.

HELSINGIN SANOMAIN LEHTIPAINO

Helsingin Sanomain Lehtipainoon kuuluvat sanomalehtipainot Vantaan Sanomalassa, Forssassa ja Varkaudessa sekä niiden myyntiyksikkö SanomaPrint. Sanomalan suurin painotyö on Helsingin Sanomat, Forssan painon Ilta=Sanomat. Varkauden tuotannossa hallitsevin asema on asiakaslehdillä, erityisesti vientitöillä.

HELSINGIN Sanomain Lehtipainon tuotannon määrä kasvoi jonkin verran edellisvuodesta. Helsingin Sanomain sivumäärä ja levikki kasvoivat. Lisäksi asiakaslehtien ja erityisesti viennin määrä kasvoi. Konsernin omien lehtien osuus tuotannon kokonaisvolyymista oli 83 prosenttia, kotimaisten muiden asiakaslehtien seitsemän prosenttia ja viennin kymmenen prosenttia.

SanomaPrint -yksikön myynti ylitti 200 miljoonaa markkaa (80 Mmk 1996). Ilta=Sanomat siirtyi vuoden 1997 alusta lehtipainon asiakkaaksi ja on ensi kertaa mukana SanomaPrintin myynnissä. Suurimpia asiakaslehtiä olivat Maaseudun Tulevaisuus, Keltainen Pörssi, Veikkaaja sekä Kirkko ja Kaupunki. Uusina asiakkaina aloittivat Vartti sekä Taloussanomat.

Vienti kasvoi ja laajeni Eestlane-lehden myötä Viroon. Venäjälle alettiin painaa Moskovan Metro-lehteä. Asiakkaina jatkoivat niin ikään Venäjällä ilmestyvät Argumenty I Fakty sekä Extra M.

Sanomalan peruskorjausprojekti valmistui. Forssassa ja Sanomalassa laajennettiin painokoneita ja syyskuun alussa otettiin käyttöön lisää nelivärikapasiteettia. Laajennusten jälkeen kaikissa kolmessa painossa Helsingin Sanomain neliosaiseen runkolehteen (A - D -osat) on mahdollista painaa 40 nelivärisivua.

Forssan painossa otettiin käyttöön ensimmäinen suoraan painolevylle tulostava ctp-konelinja. Järjestelmä nopeuttaa painatusta ja parantaa sen laatua. Lähivuosien kuluessa painolevyjen valmistus siirtyy kokonaan tähän tekniikkaan.

Kaikissa painoissa tehtiin investointeja ja prosessia kehitettiin laadukkaammaksi ja luotettavammaksi. Varkauden paino voitti Sanomalehtien liiton valtakunnallisen sanomalehtien laatukilpailun Ilta=Sanomilla ja sai kolmannen palkinnon Helsingin Sanomilla.

Lehtipainon henkilöstöä koulutettiin tiimityön kehittämiseen ja ongelmanratkaisutekniikkaan sekä laatujärjestelmän sisäistämiseen.

Vuonna 1997 käynnistettiin Sanomala 2000 -projekti. Tarkoituksena on korvata Sanomalan nykyinen tuotantoprosessi täysin uudella. Projektin suunnittelu perustuu Helsingin Sanomain toimituksen ja ilmoitusmarkkinoinnin tarpeisiin.

Helsingin Sanomain Lehtipainoa johtaa tuotantojohtaja Pekka Salmén.

LEIJONAJAKELU OY

Leijonajakelu Oy tarjoaa valtakunnallisia lehtien ja muiden painotuotteiden jakelupalveluita. Leijonajakelun omat jakajat huolehtivat varhaisjakelusta 25:ssä Uudenmaan kunnassa. Valtakunnallinen jakelu, kuljetukset ja ulkomainen jakelu ostetaan alihankintana.

LEIJONAJAKELU on osa Helsingin Sanomain levikkimarkkinoinnin organisaatiota. Kertomusvuonna 84 prosenttia Leijonajakelun tuotoista kertyi Helsingin Sanomain jakelusta. Leijonajakelun osuus Suomen varhaisjakelumarkkinoista oli noin 30 prosenttia. Yhtiö vastasi valtakunnallisesti Helsingin Sanomain jakelusta. Muista jakeluasiakkaista suurimpia olivat Hufvudstadsbladet ja Keski-Uusimaa.

Uutena asiakkaana aloitti marraskuussa Taloussanomat, jonka jakelusta Leijonajakelu vastaa Uudellamaalla sekä Turun, Tampereen ja Lahden alueilla. Muualla maassa tilaajat saavat lehden Postin päiväjakelussa.

Vuoden lopulla koko yhtiön toimihenkilöorganisaatio uudistettiin. Jakelutoiminta organisoitiin 1998 alusta neljään alueelliseen tiimiin. Pääkaupunkiseudun tiimit hajautettiin Sanomalasta kolmeen toimipisteeseen, Itäkeskukseen, Tapiolaan ja Ruskeasuolle. Yhtiöön nimitettiin suunnittelupäällikkö sekä vuoden 1998 alusta jakelutoimintaa johtava jakelujohtaja.

Leijonajakelu päätti laajentaa toimintaansa päiväjakeluun. Tätä varten perustettiin tytäryhtiö Päiväverkko Oy, jonka Leijonajakelu omistaa kokonaisuudessaan. Uusiksi asiakkaiksi tavoitellaan erityisesti aikakaus- ja asiakaslehtiä. Aikakauslehtien jakelumarkkinat Suomessa ovat noin 350 miljoonaa markkaa. Toimintaa ohjaamaan luotiin tietojärjestelmä, joka hyödyntää levikki- ja jakelujärjestelmän osoiterekisteriä.

Uusi yhtiö aloittaa varsinaisen jakelutoiminnan 1998. Jakopäiviä tulee aluksi olemaan keskimäärin kerran viikossa. Päiväverkon palveluksessa aloittaa noin 500 jakajaa.

Leijonajakelun toimitusjohtajaksi nimitettiin 1.6.1997 lukien Anne Nyysti.

LEHTIKUVA OY

Sanoma Osakeyhtiön täysin omistama tytäryhtiö Lehtikuva Oy on Pohjoismaiden suurimpiin kuuluva kuvatoimisto ja Suomen markkinajohtaja uutiskuvissa. Se myy päivittäisiä uutiskuvia pääasiassa sanomalehdille ja palvelee myös mainostoimistoja, kirjankustantamoja ja aikakauslehtiä sekä muita asiakkaita.

TALOUDEN yleinen noususuhdanne elvytti kuvien myyntimarkkinoita selvästi 1997. Lehtikuvan liikevaihto ja kannattavuus kehittyivät kaikissa asiakasryhmissä hyvin.

Uutiskuvien myynti sanoma- ja aikakauslehdille muodostaa noin puolet Lehtikuvan liikevaihdosta. Uutiskuvaryhmässä työskenteli 1997 keskimäärin 20 henkilöä, joista 11 oli kuvaajia. Oman kuvamateriaalin osuus myynnistä uutiskuvaryhmässä oli noin puolet. Toinen puoli muodostui kansainvälisten uutiskuvapalveluiden Reutersin, AP:n ja EPA:n materiaalin välittämisestä asiakkaille. Vuoden aikana alkoi ilmestyä kaksi uutta sanomalehtiasiakasta, Startelin Taloussanomat ja Jantonin Uutislehti 100. Tämä kasvatti uutiskuvapalvelujen kysyntää.

Muussa kuvamyynnissä Suomen kotimarkkinoiden elpyminen lisäsi kuvien kysyntää erityisesti mainostarkoituksiin. Myös arkistokuvamyynti kehittyi suotuisasti. Uutiskuvaryhmän ulkopuoliset kuvamarkkinat kehittyivät erittäin hyvin. Kilpailu näillä markkinoilla lisääntyi hieman.

Lehtikuvan uutiskuvat välitetään asiakkaille täysin digitaalisesti tietoliikenneverkkojen välityksellä. Perinteisten telefoto-operaattorien tehtävät päättyivät, kun uuden polven digitaalijakelujärjestelmä otettiin käyttöön. Uudessa järjestelmässä kuvatoimittajat hoitavat myös kuvien teknisen toimittamisen sanomalehtiasiakkaille.

Toimintavuoden mittavin yksittäinen investointi oli uusi myynnin tietokonejärjestelmä koko yhtiön käyttöön.

Kuvatoimiston ja sen kuvaajien kannalta vaikuttavin tapahtuma oli prinsessa Dianan traaginen kuolema

Pariisissa. Onnettomuuden aiheuttajaksi epäiltyjen paparazzi-kuvaajien epäsuosion varjo on ulottunut Suomeenkin ja vaikuttanee osaltaan tuleviin kuvausta ja yksityisyydensuojaa koskeviin lakiesityksiin.

Lehtikuva Oy:n toimitusjohtaja on Olavi Ahlfors.

HELSINGIN SANOMAIN ILMOITUSVOLYYMI 1988 –1997

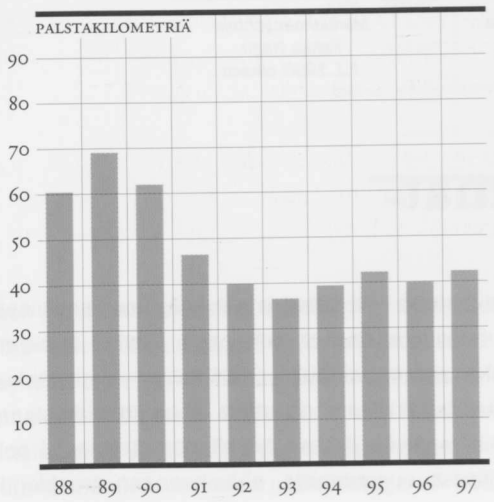

HELSINGIN SANOMAIN EUROOPPA-SEMINAARI

Helsingin Sanomain kolmannen Eurooppa-seminaarin teemana oli Euroopan unionin valmisteilla oleva laajeneminen itään.

EUROOPPA-seminaarin pääpuhuja oli hollantilainen komission jäsen Hans van den Broek, joka vastaa EU:n Keski- ja Itä-Euroopan suhteista. Van den Broek korosti, että Keski- ja Itä-Euroopan maat pääsevät yhteisön jäseneksi vain tekemällä työtä ehtojen täyttämiseksi.

Huomioitaan laajentumisesta esittivät omissa puheenvuoroissaan myös Viron presidentti Lennart Meri, Suomen pääministeri Paavo Lipponen, Suomen Keskustan puheenjohtaja ja Suomen EU-jäsenyysneuvottelujen aikainen pääministeri Esko Aho, EU:n komission suomalaisjäsen Erkki Liikanen sekä Espanjan Ruotsin-suurlähettiläs Camilo Barcia. Seminaarin avasi Sanoma Osakeyhtiön toimitusjohtaja, vuorineuvos Jaakko Rauramo.

Helsingin Sanomat haluaa tarjota Eurooppa-seminaareillaan ajankohtaisia eurooppalaisia aineksia kotimaiseen keskusteluun. Samalla tavoitteena on toimia keskustelun käynnistäjänä Suomen ja koko Euroopan kannalta tärkeissä aiheissa.

HELSINGIN SANOMAIN KIRJALLISUUSPALKINTO

Helsingin Sanomain kirjallisuuspalkinto annetaan vuosittain parhaalle suomeksi kirjoitetulle esikoisteokselle. Vuoden 1997 palkinnon sai Marja Kyllönen, 22, teoksestaan Lyijyuuma.

MARJA Kyllösen teos Lyijyuuma kuvaa sukurutsaa, ja keskeiseksi teemaksi nousee naisen oikeus itseensä. Lyijyuuma on palkintolautakunnan perustelujen mukaan perheromaanin perinteen ja suuren kirjallisen tradition risteytymä, merkittävä saavutus. Romaanissaan Kyllönen laventaa kirjakieltä kainuulaisittain kalskahtavalla murteella ja etenkin uudissanoilla, jotka kumpuavat hänen omasta persoonastaan.

Palkintolautakunnan tietoon tuli 58 esikoiskirjaa, 13 enemmän kuin 1996. Loppukilpailuun pääsi 17 kirjaa.

Palkintolautakuntaan kuuluivat puheenjohtajana Helsingin Sanomain kirjallisuustoimittaja, filosofian tohtori Pekka Tarkka, sekä jäseninä toimittajat Suvi Ahola, Timo Harakka ja Nina Paavolainen sekä toimittaja, kirjailija Jukka Petäjä. Harakka ja Paavolainen kutsuttiin lautakuntaan Helsingin Sanomain ulkopuolelta.

Helsingin Sanomain kirjallisuuspalkinto jaettiin ensimmäisen kerran 1995. Palkinto jatkaa 1964-1994 jaetun J.H. Erkon esikoisteospalkinnon perinnettä. Palkinto on perustettu kannustamaan kirjoittajia, kun he ponnistelevat kohti toista teostaan.

Lehtipainon henkilöstöä koulutettiin tiimityön kehittämiseen ja ongelmanratkaisutekniikkaan sekä laatujärjestelmän sisäistämiseen.

Vuonna 1997 käynnistettiin Sanomala 2000 -projekti. Tarkoituksena on korvata Sanomalan nykyinen tuotantoprosessi täysin uudella. Projektin suunnittelu perustuu Helsingin Sanomain toimituksen ja ilmoitusmarkkinoinnin tarpeisiin.

Helsingin Sanomain Lehtipainoa johtaa tuotantojohtaja Pekka Salmén.

LEIJONAJAKELU OY

Leijonajakelu Oy tarjoaa valtakunnallisia lehtien ja muiden painotuotteiden jakelupalveluita. Leijonajakelun omat jakajat huolehtivat varhaisjakelusta 25:ssä Uudenmaan kunnassa. Valtakunnallinen jakelu, kuljetukset ja ulkomainen jakelu ostetaan alihankintana.

LEIJONAJAKELU on osa Helsingin Sanomain levikkimarkkinoinnin organisaatiota. Kertomusvuonna 84 prosenttia Leijonajakelun tuotoista kertyi Helsingin Sanomain jakelusta. Leijonajakelun osuus Suomen varhaisjakelumarkkinoista oli noin 30 prosenttia. Yhtiö vastasi valtakunnallisesti Helsingin Sanomain jakelusta. Muista jakeluasiakkaista suurimpia olivat Hufvudstadsbladet ja Keski-Uusimaa.

Uutena asiakkaana aloitti marraskuussa Taloussanomat, jonka jakelusta Leijonajakelu vastaa Uudellamaalla sekä Turun, Tampereen ja Lahden alueilla. Muualla maassa tilaajat saavat lehden Postin päiväjakelussa.

Vuoden lopulla koko yhtiön toimihenkilöorganisaatio uudistettiin. Jakelutoiminta organisoitiin 1998 alusta neljään alueelliseen tiimiin. Pääkaupunkiseudun tiimit hajautettiin Sanomalasta kolmeen toimipisteeseen, Itäkeskukseen, Tapiolaan ja Ruskeasuolle. Yhtiöön nimitettiin suunnittelupäällikkö sekä vuoden 1998 alusta jakelutoimintaa johtava jakelujohtaja.

Leijonajakelu päätti laajentaa toimintaansa päiväjakeluun. Tätä varten perustettiin tytäryhtiö Päiväverkko Oy, jonka Leijonajakelu omistaa kokonaisuudessaan. Uusiksi asiakkaiksi tavoitellaan erityisesti aikakaus- ja asiakaslehtiä. Aikakauslehtien jakelumarkkinat Suomessa ovat noin 350 miljoonaa markkaa. Toimintaa ohjaamaan luotiin tietojärjestelmä, joka hyödyntää levikki- ja jakelujärjestelmän osoiterekisteriä.

Uusi yhtiö aloittaa varsinaisen jakelutoiminnan 1998. Jakopäiviä tulee aluksi olemaan keskimäärin kerran viikossa. Päiväverkon palveluksessa aloittaa noin 500 jakajaa.

Leijonajakelun toimitusjohtajaksi nimitettiin 1.6.1997 lukien Anne Nyysti.

LEHTIKUVA OY

Sanoma Osakeyhtiön täysin omistama tytäryhtiö Lehtikuva Oy on Pohjoismaiden suurimpiin kuuluva kuvatoimisto ja Suomen markkinajohtaja uutiskuvissa. Se myy päivittäisiä uutiskuvia pääasiassa sanomalehdille ja palvelee myös mainostoimistoja, kirjankustantamoja ja aikakauslehtiä sekä muita asiakkaita.

TALOUDEN yleinen noususuhdanne elvytti kuvien myyntimarkkinoita selvästi 1997. Lehtikuvan liikevaihto ja kannattavuus kehittyivät kaikissa asiakasryhmissä hyvin.

Uutiskuvien myynti sanoma- ja aikakauslehdille muodostaa noin puolet Lehtikuvan liikevaihdosta. Uutiskuvaryhmässä työskenteli 1997 keskimäärin 20 henkilöä, joista 11 oli kuvaajia. Oman kuvamateriaalin osuus myynnistä uutiskuvaryhmässä oli noin puolet. Toinen puoli muodostui kansainvälisten uutiskuvapalveluiden Reutersin, AP:n ja EPA:n materiaalin välittämisestä asiakkaille. Vuoden aikana alkoi ilmestyä kaksi uutta sanomalehtiasiakasta, Startelin Taloussanomat ja Jantonin Uutislehti 100. Tämä kasvatti uutiskuvapalvelujen kysyntää.

Muussa kuvamyynnissä Suomen kotimarkkinoiden elpyminen lisäsi kuvien kysyntää erityisesti mainostarkoituksiin. Myös arkistokuvamyynti kehittyi suotuisasti. Uutiskuvaryhmän ulkopuoliset kuvamarkkinat kehittyivät erittäin hyvin. Kilpailu näillä markkinoilla lisääntyi hieman.

Lehtikuvan uutiskuvat välitetään asiakkaille täysin digitaalisesti tietoliikenneverkkojen välityksellä. Perinteisten telefoto-operaattorien tehtävät päättyivät, kun uuden polven digitaalijakelujärjestelmä otettiin käyttöön. Uudessa järjestelmässä kuvatoimittajat hoitavat myös kuvien teknisen toimittamisen sanomalehtiasiakkaille.

Toimintavuoden mittavin yksittäinen investointi oli uusi myynnin tietokonejärjestelmä koko yhtiön käyttöön.

Kuvatoimiston ja sen kuvaajien kannalta vaikuttavin tapahtuma oli prinsessa Dianan traaginen kuolema

Pariisissa. Onnettomuuden aiheuttajaksi epäiltyjen paparazzi-kuvaajien epäsuosion varjo on ulottunut Suomeenkin ja vaikuttanee osaltaan tuleviin kuvausta ja yksityisyydensuojaa koskeviin lakiesityksiin.

Lehtikuva Oy:n toimitusjohtaja on Olavi Ahlfors.

HELSINGIN SANOMAIN ILMOITUSVOLYYMI 1988 –1997

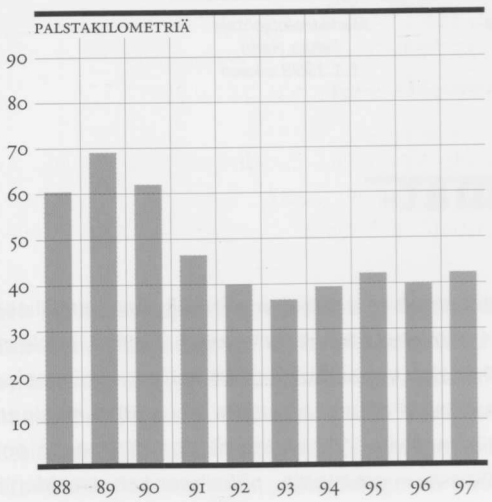

HELSINGIN SANOMAIN EUROOPPA-SEMINAARI

Helsingin Sanomain kolmannen Eurooppa-seminaarin teemana oli Euroopan unionin valmisteilla oleva laajeneminen itään.

EUROOPPA-seminaarin pääpuhuja oli hollantilainen komission jäsen Hans van den Broek, joka vastaa EU:n Keski- ja Itä-Euroopan suhteista. Van den Broek korosti, että Keski- ja Itä-Euroopan maat pääsevät yhteisön jäseneksi vain tekemällä työtä ehtojen täyttämiseksi.

Huomioitaan laajentumisesta esittivät omissa puheenvuoroissaan myös Viron presidentti Lennart Meri, Suomen pääministeri Paavo Lipponen, Suomen Keskustan puheenjohtaja ja Suomen EU-jäsenyysneuvottelujen aikainen pääministeri Esko Aho, EU:n komission suomalaisjäsen Erkki Liikanen sekä Espanjan Ruotsin-suurlähettiläs Camilo Barcia. Seminaarin avasi Sanoma Osakeyhtiön toimitusjohtaja, vuorineuvos Jaakko Rauramo.

Helsingin Sanomat haluaa tarjota Eurooppa-seminaareillaan ajankohtaisia eurooppalaisia aineksia kotimaiseen keskusteluun. Samalla tavoitteena on toimia keskustelun käynnistäjänä Suomen ja koko Euroopan kannalta tärkeissä aiheissa.

HELSINGIN SANOMAIN KIRJALLISUUSPALKINTO

Helsingin Sanomain kirjallisuuspalkinto annetaan vuosittain parhaalle suomeksi kirjoitetulle esikoisteokselle. Vuoden 1997 palkinnon sai Marja Kyllönen, 22, teoksestaan Lyijyuuma.

MARJA Kyllösen teos Lyijyuuma kuvaa sukurutsaa, ja keskeiseksi teemaksi nousee naisen oikeus itseensä. Lyijyuuma on palkintolautakunnan perustelujen mukaan perheromaanin perinteen ja suuren kirjallisen tradition risteytymä, merkittävä saavutus. Romaanissaan Kyllönen laventaa kirjakieltä kainuulaisittain kalskahtavalla murteella ja etenkin uudissanoilla, jotka kumpuavat hänen omasta persoonastaan.

Palkintolautakunnan tietoon tuli 58 esikoiskirjaa, 13 enemmän kuin 1996. Loppukilpailuun pääsi 17 kirjaa.

Palkintolautakuntaan kuuluivat puheenjohtajana Helsingin Sanomain kirjallisuustoimittaja, filosofian tohtori Pekka Tarkka, sekä jäseninä toimittajat Suvi Ahola, Timo Harakka ja Nina Paavolainen sekä toimittaja, kirjailija Jukka Petäjä. Harakka ja Paavolainen kutsuttiin lautakuntaan Helsingin Sanomain ulkopuolelta.

Helsingin Sanomain kirjallisuuspalkinto jaettiin ensimmäisen kerran 1995. Palkinto jatkaa 1964-1994 jaetun J.H. Erkon esikoisteospalkinnon perinnettä. Palkinto on perustettu kannustamaan kirjoittajia, kun he ponnistelevat kohti toista teostaan.

Markkinointijohtaja Sakari Almi 31.12.1997 asti

Vastaava päätoimittaja Vesa-Pekka Koljonen

Markkinointijohtaja Pekka Harju 1.1.1998 alkaen

Ilta=Sanomat

Ilta=Sanomat on Suomen toiseksi suurin sanomalehti ja suurin iltapäivälehti. Lukijoita on päivittäin keskimäärin 767 000. Vuonna 1997 lehti säilytti oivallisesti vahvan kilpailuasemansa. Kannattavuus saavutti tavoitteet, ja tulos oli hyvä.

TOIMITUS

Ilta=Sanomien sisältöä kehitettiin mediamarkkinoiden kiristyneen kilpailutilanteen myötä. Lehden ennakkosuunnittelua, toimituksen työskentelyä, resurssien kohdentamista ja valikoivaa uutisajattelua tehostettiin. Uusia sisältöelementtejä kehitettiin, ja ulkoasu-uudistus vietiin läpi lehden kaikissa osissa. Uusien kotimaisten tähtien ansiosta viihdeuutisten kysyntä lisääntyi. Ulkomaanuutisoinnissa pyrittiin valottamaan viihteen ja yhteiskunnallisten ilmiöiden välistä kytkentää.

Ilta=Sanomat oli kertomusvuoden aikana tiedotusvälineiden eturivissä, kun kansallisiksi puheenaiheiksi nousivat muun muassa politiikan moraali, oikeuslaitoksen luotettavuus, yritysjohtajien optiot, verotuksen oikeudenmukaisuus ja tuomioistuinratkaisujen häilyvyys.

Alkuvuoden merkittävin kotimainen uutistapahtuma oli Bill Clintonin ja Boris Jeltsinin huipputapaaminen, joka järjestettiin maaliskuun lopulla Helsingissä. Loppuvuoden ykkösuutiseksi nousivat lokakuun poliisimurhat; Ilta=Sanomien erikoispainos kertoi uutisesta maan ainoana lehtenä heti samana päivänä. Kansainvälisesti suurta huomiota saanut prinsessa Dianan kuolema, sen selvittely ja seuraukset Britannian kuningashuoneelle hallitsivat ulkomaanuutisia lähes koko syyskuun.

Itsenäisyyspäivän jälkeen Ilta=Sanomat ilmestyi poikkeuksellisesti sunnuntaina, pääaiheenaan presidentinlinnan vastaanotto. Erikoisjärjestelyin tuotettu lehti oli sekä sisällöllisesti että myynnillisesti menestys.

Urheilusivuille kehitettiin vuoden aikana uusia elementtejä. Muun muassa jääkiekon maailmanmestaruuskilpailujen aikana lehti käytti itse luomaansa, pelien kulkua havainnollistavaa grafiikkaa.

Ilta=Sanomat järjesti jälleen sanaristikon ratkonnan Suomen mestaruuskilpailun. Kilpailu sai ennätysmäärän osanottajia.

Toimitustekniikan digitalisointi saatiin päätökseen, kun myös myyntijulisteiden digitaalinen suunnittelu aloitettiin. Lehden oman sähköisen arkistoinnin perustyöt vietiin loppuun. Internet-päätteitä asennettiin lisää ja lehden verkkoversion sisältöä kehitettiin. Digitaalikameroita hankittiin lisää ja valokuvaajille annettiin niihin välinekoulutusta. Atk-tukihenkilöiden koulutusta jatkettiin.

Ilta=Sanomien toimitus kokeili kevätkuukausina Kiss FM -paikallisradion kanavalla omien radiouutisten tuottamista. Saatujen kokemusten perusteella hank-

ILTA=SANOMIEN KESKILEVIKKI JA VIIKONVAIHDELEVIKKI 1988 –1997

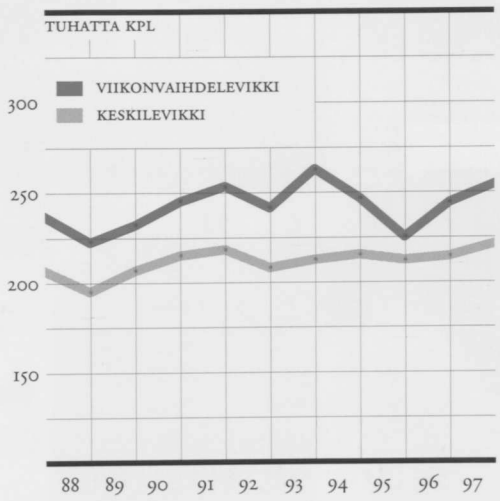

keen jatkamista pysyvästi ei katsottu mielekkääksi.

Ilta=Sanomien edustajat olivat mukana Sanoma Osakeyhtiön toimittajien koulutustoimikunnassa ja henkilöjohtamisen tiimissä, Taloussanomien ulkoasun suunnittelussa sekä toimitalo- ja mediakeskusprojektissa.

Ilta=Sanomien vastaava päätoimittaja on Vesa-Pekka Koljonen ja hänen varamiehenään toimii uutispäätoimittaja Hannu Savola. Toimituspäällikköinä ovat Erik Rissanen, Kari Ylänne ja Tapio Sadeoja, joka nimitettiin tehtäväänsä 15.4. Antti-Pekka Pietilän siirryttyä Taloussanomiin.

LEVIKKI- JA ILMOITUSMARKKINOINTI

Ilta=Sanomien levikki oli vuonna 1997 lehden 65-vuotisen historian suurin: keskilevikki koko vuodelta oli 220 926 kappaletta. Kasvua oli edelliseen vuoteen verrattuna kolme prosenttia eli 6 334 kappaletta. Viikonvaihdenumeron levikki oli 257 790 kappaletta, 5,4 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna.

ILTA=SANOMIA painettiin kertomusvuoden aikana kaikissa kolmessa Sanoma Osakeyhtiön painossa: Vantaalla, Forssassa ja Varkaudessa.

Myyntipisteitä oli noin 8 500. Lehti tavoitti 85 prosenttia myyntipisteistä niiden avautuessa aamulla, loput puoleen päivään mennessä.

Irtonumerohinnat pysyivät ennallaan - arkisin viisi markkaa ja viikonvaihteessa seitsemän markkaa. Ilmoitushinnat puolestaan nousivat muutamia prosentteja. Ilmoitusmyynti saavutti lähes asetetun tavoitteen mutta jäi edellisestä vuodesta kolme prosenttia.

Tapahtumamainontaan Ilta=Sanomat osallistui lukuisissa valtakunnallista kiinnostusta saavuttaneissa tilaisuuksissa. Merkittävimpiä kohteita olivat Pori Jazz, Helsingin Juhlaviikot (Andy Warhol -näyttely), U2:n konsertti Helsingin Olympiastadionilla, Punkaharjun Retretti, Kuopion Heurigen sekä Kuopio tanssii ja soi. Turussa toteutettuihin markkinointiprojekteihin kuuluivat muun muassa Down by the Laituri, Operettipäivät ja Paavo Nurmen 100-vuotistapahtuma.

Helsinkiläisiä Ilta=Sanomat ilahdutti maalauttamalla Hämeentie 27:n kiinteistön päätyseinään jättikokoisen "Skywalker"-teoksen. Teos valmistui Helsinki-päivänä 12.6. Samantyylinen maalaus paljastettiin kaksi vuotta aikaisemmin Unioninkadulla.

Ilta=Sanomien markkinointijohtaja Sakari Almi nimitettiin kertomusvuonna Startel Oy:n toimitusjohtajaksi. Markkinointijohtajan tehtävää hoitaa vuoden 1998 alusta lähtien Pekka Harju.

IS62

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS JA TILINPÄÄTÖS VUODELTA 1997

Sanoma Osakeyhtiön hallitus

	jäsen vuodesta	*toimikausi päättyy*
Aatos Erkko, puheenjohtaja (vuodesta 1972)	1957	1999
Heikki Tikkanen, varapuheenjohtaja (vuodesta 1989)	1988	1998
Robert Castrén	1994	2000
Jane Erkko	1990	2000
L.J. Jouhki	1990	1999
Seppo Kievari	1995	1998
Robin Langenskiöld	1990	1998
Rafaela Noyer	1994	2000
Jaakko Rauramo	1979	1998
Kalle Salonen, henkilöstön edustaja	1990	1999
Jarmo Toivanen, henkilöstön edustaja	1996	1999

Tilintarkastajina ovat toimineet kauppat. maist. Antti Helenius, KHT, ja ekonomi Pekka Nikula, KHT, sekä varalla kauppat. maist. Jukka Ala-Mello, KHT, ja kauppat. maist. Juha Tuomala, KHT.

Taittosihteeri Pia Koivisto Ilta=Sanomien keskuspöydässä.

Vuorineuvos Jaakko Rauramo

Monopoleista eroon

SUOMESSA painettu viestintä on saanut jo pitkään kehittyä vapaana säätelystä, lukijoiden ja markkinoiden ehdoilla aidossa sananvapauden ja yrittämisen hengessä. Tämä on johtanut siihen, että Suomessa on poikkeuksellisen korkeatasoinen ja elinvoimainen sanoma- ja aikakauslehdistö.

Toisin kuin painettu viestintä, sähköinen viestintä on säädeltyä, koska toimintataajuuksia on rajallinen määrä. Sähköinen viestintä oli pitkään yksinomaan Yleisradion ja MTV3:n monopoli. Kun monopolit purkautuivat, yhteiskunta pyrki sääntelypolitiikallaan lisäämään ja tasapainottamaan kilpailua. Tämä johti siihen, että paikallisradiolupia myönnettiin liikaa ja niitä saivat sellaiset toimijat, joilla ei välttämättä ollut taloudellisia resursseja eikä tarvittavaa osaamista. Helsinki Media Company Oy:n ja sen yhteistyökumppanien saatua toisen valtakunnallisen mainostelevisioluvan tilannetta "kompensoitiin" päästämällä MTV3 osakkaaksi valtakunnalliseen radiokanavaan yhdessä Aamulehden kanssa. Rakennemuutoksen jälkeen on syntynyt tilanne, jossa Aamulehden ja MTV:n yhteenliittymällä on sekä valtakunnallinen mainostelevisiokanava että valtakunnallinen radiokanava. Jotta tasapuolisuus ja oikeudenmukaisuus säilyisi, on välttämätöntä, että Sanoma Osakeyhtiö saa mahdollisuuden harjoittaa valtakunnallista radiotoimintaa. Näkökohta on sopusoinnussa myös niiden yleisten pyrkimysten kanssa, joiden tarkoituksena on lisätä ja toisaalta tasapainottaa kilpailua.

Viestinnän rakennemuutos on jatkunut Suomessa voimakkaana. Pyrkimyksenä on ollut lisätä tuottavuutta ja parantaa kilpailukykyä. Kehitykseen on suhtauduttu joko hyväksyvästi tai neutraalisti, vaikka rakennemuutoksen myötä on toistaiseksi syntynyt hyvin vähän uusia tuotteita tai uusia työpaikkoja. Kaikkia rakennemuutoksen seurauksia ei ole välttämättä haluttu nähdä.

Markkinoiden merkittävät uudet tulokkaat ovat olleet Nelonen, Taloussanomat, Uutislehti 100, Radio Nova ja Interaktiivinen Satama. Näihin uusiin yrityksiin on suhtauduttu pikemminkin kielteisesti kuin myönteisesti, joissakin tapauksissa erittäinkin kielteisesti. Tämä hei-

jastaa aika pitkälle suomalaisia arvoja, joissa suhtaudutaan ennakkoluuloisesti uuden luomiseen ja kilpailuun. Edellä mainitut hankkeet ovat synnyttäneet satoja uusia työpaikkoja, lisänneet kilpailua ja tuoneet katselijoille, lukijoille ja mainostajille uusia mielenkiintoisia vaihtoehtoja. Toivon, että nämä uudet rohkeat yritykset onnistuvat ja menestyvät.

Rakennemuutos ja siitä aiheutunut pyrkimys resurssien yhteiskäyttöön on vähentänyt keskustelua viestinnän perusmenestystekijästä, sisällöstä. Vain hyvä, laadukas ja mielenkiintoinen sisältö voi taata pitkäaikaisen menestyksen. Erittäin hyvä esimerkki tästä on mielestäni Helsingin Sanomat, joka on kehittänyt ja monipuolistanut sisältöään myös laman aikana ja menestynyt mediakilpailussa, sekä lukija- että ilmoitusmarkkinoilla. Sisältö on lehden sielu ja se vaatii tekijöikseen ja vaalijoikseen osaavan toimituksen. Nykyaikana ei voida enää ajatella, että toimitus on suuri, jäykkä, hierarkinen organisaatio, joka tekee kaiken itse. Toimitus pitää nähdä ydinosaamisen hallitsijana, joka täydentää sisältöä laajalla alihankkijaverkolla. Tämä mahdollistaa, että vireä luovuus säilyy. Alihankinta ei kuitenkaan ole samaa kuin yhteiskäyttö. Sisältötuotannon yhteiskäytössä on vaarana, että lehdet menettävät persoonallisuutensa, ominaispiirteensä ja oman näkökulmansa asioihin. Näin saattaa syntyä tilanne, jossa lehtien asema heikkenee kilpailijoihin nähden.

Yhtiömme on muuttunut voimakkaasti ja sen lehdet ja organisaatio ovat kehittyneet ja ennakoineet ympäristön muutokset. Kaikille niille, jotka ovat tukeneet ja edesauttaneet tätä muutosta, kehitystä ja uuden luomista haluan lausua erittäin lämpimät kiitokset poikkeuksellisen hyvästä työpanoksesta vaativissa olosuhteissa. Ilmoittajiemme kanssa olemme voineet kehittää toimintaamme hyvässä yhteistyössä ja siitä olemme erittäin kiitollisia. Myös lukijamme ovat suhtautuneet myönteisesti sanomalehtiimme. Olemme tästä luottamuksesta ylpeitä pyrkiessämme kehittämään lehtiämme entistä paremmiksi.

Jaakko Rauramo

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1997

KONSERNIN RAKENNE

Sanoma konserniin kuuluivat vuoden 1997 lopussa emoyhtiö Sanoma Osakeyhtiö ja sen tytäryhtiöt Leijonajakelu Oy, Lehtikuva Oy, Startel Oy, hollantilainen Lastannet Holding B.V. ja sveitsiläinen Sanoma Finance AG sekä kotimaisia asunto- ja kiinteistöyhtiöitä.

Uutena tytäryhtiönä aloitti heinäkuun alussa Startel Oy, joka tuottaa sähköisiä taloustietopalveluja ja kustantaa Taloussanomat-lehteä. Sähköisten taloustietopalvelujen liiketoiminta ostettiin Helsinki Media Company Oy:ltä. Turun Sanomia julkaiseva TS-Yhtymä Oy on mukana Startel Oy:ssä kymmenen prosentin omistusosuudella. Taloussanomat ja Verkko-Taloussanomat alkoivat ilmestyä marraskuussa.

Sanoma Osakeyhtiö jakautui kolmeen tulosyksikköön: Helsingin Sanomiin, Ilta=Sanomiin ja Sanoma Financeen. Helsingin Sanomain organisaatioon kuului myös Helsingin Sanomain Lehtipaino, joka painaa Helsingin Sanomain lisäksi konsernin muita lehtiä ja asiakaslehtiä sekä kotimaahan että vientiin.

Ilta=Sanomat toimii itsenäisenä yksikkönä, joka ostaa lehden painamisen Helsingin Sanomain Lehtipainolta. Sanoma Finance vastasi vuonna 1997 yhtiön varojen sijoittamisesta kotimaassa ja ulkomailla sekä kiinteistötoiminnasta. Vuoden 1998 alussa toteutetusta organisaatiomuutoksesta lähtien Sanoma Finance -tulosyksikkö käsittää yhtiön sijoitustoiminnan.

Sanoma konsernin osakkuusyhtiöitä olivat Helsinki Media Company Oy (omistusosuus 40 %), Kymen Lehtimedia Oy (omistusosuus 48,9 %), Suomen Tietotoimisto Oy (omistusosuus 20,78 %), Keski-Suomen Media Oy (omistusosuus 21,73 %) sekä vuoden aikana osakkuusyhtiöiksi tulleet Rautakirja Oyj (omistusosuus 22,94 %) ja WSOY (omistusosuus 20,06 %). Keski-Suomen Media Oy omistaa noin 92 prosenttia Savon Sanomat Oy:stä.

LIIKEVAIHTO

Sanoma konsernin liikevaihto vuonna 1997 oli 1 949 miljoonaa markkaa. Liikevaihto kasvoi edellisestä vuodesta seitsemän prosenttia. Emoyhtiön liikevaihto oli 1 859 miljoonaa markkaa, mikä oli 95 prosenttia Sanoma konsernin liikevaihdosta.

Helsingin Sanomain keskimääräinen levikki oli 470 885 kappaletta, mikä oli 0,1 prosenttia edellisvuotta enemmän. Keskimääräinen sunnuntailevikki kasvoi 0,5 prosenttia 549 188 kappaleeseen. Lehden levikkituotot kasvoivat kaksi prosenttia. Helsingin Sanomain nettomyynti vuonna 1997 oli 1 813 miljoonaa markkaa, missä kasvua edellisen vuoden vertailukelpoiseen myyntiin on noin kuusi prosenttia. Ilmoitusmyynti kasvoi alkuvuonna vaimeasti, mutta kasvu voimistui elokuusta lähtien. Koko vuoden bruttoilmoitusmyynnin kasvuprosentiksi tuli yhdeksän. Ilmoitusvolyymi kasvoi kantalehdessä seitsemän prosenttia. Merkittävä osa kasvusta johtui työpaikkailmoittelun lisääntymisestä. Helsingin Sanomain Lehtipainon painotöiden myynti konsernin ulkopuolisille asiakkaille kasvoi kymmenen prosenttia lähinnä vientitöiden ansiosta.

Ilta=Sanomien levikkikehitys oli erittäin myönteinen useiden merkittävien uutistapahtumien vuoksi. Vuoden keskilevikki oli 220 926 kappaletta, mikä oli kolme prosenttia enemmän kuin edellisenä vuonna. Levikkiero kilpailijaan oli lähes 108 000 kappaletta. Ilmoitusmyynti saavutti lähes asetetun tavoitteen mutta jäi edellisestä vuodesta kolme prosenttia. Ilta=Sanomien bruttotuotot pysyivät edellisvuoden tasolla, 372 miljoonassa markassa.

Leijonajakelu Oy vastaa Helsingin Sanomain ja muiden pääkaupunkiseudulla ilmestyvien sanomalehtien varhaisjakelusta. Leijonajakelu jakaa myös Oy Talentum Ab:n lehtiä varhaisjakelun yhteydessä. Kertomusvuonna tehtiin päätös toiminnan laajentamisesta päiväjakeluun,

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1997

mitä varten perustettiin tytäryhtiö Päiväverkko Oy. Leijonajakelu omistaa uuden yhtiön kokonaisuudessaan. Leijonajakelun liikevaihto vuonna 1997 oli 352 miljoonaa markkaa, missä on kasvua edelliseen vuoteen viisi prosenttia.

Pohjoismaiden suurimpiin kuvatoimistoihin kuuluvan Lehtikuva Oy:n liikevaihto oli 40,7 miljoonaa markkaa vuonna 1997. Yleinen taloudellinen noususuhdanne elvytti kuvien myyntimarkkinoita selvästi, ja yhtiön liikevaihto kasvoi edellisestä vuodesta 15 prosenttia.

Startel Oy:n ensimmäisen tilikauden tuotot perustuvat pääasiassa taloustietopalvelujen myyntiin, sillä Taloussanomien toiminta käynnistyy täysipainoisesti vasta vuoden 1998 aikana. Startelin liikevaihto heinä-joulukuulta oli 11,4 miljoonaa markkaa.

TULOS

Konsernin käyttökate oli 432 miljoonaa markkaa ja sen osuus liikevaihdosta 22 prosenttia, kun se edellisenä vuonna oli 20 prosenttia. Käyttökate kasvoi 20 prosenttia vuodesta 1996. Jos osakkuusyhtiöiden tuloksia ei huomioida, kasvua edellisvuodesta oli 11 prosenttia. Konsernin suunnitelman mukaisten poistojen jälkeinen liikevoitto oli 288 miljoonaa markkaa; edelliseen vuoteen nähden kasvua oli 30 prosenttia. Tilikauden tulos kasvoi edellisvuoden 257 miljoonasta 417 miljoonaan markkaan.

Henkilöstökustannukset olivat suurin yksittäinen kuluerä konsernin tuloksessa. Ne olivat yhteensä 681 miljoonaa markkaa eli 35 prosenttia liikevaihdosta.

Toiseksi suurin yksittäinen kuluerä oli paperin hankinta. Paperin hinta laski edellisvuodesta, ja paperinkulutus kasvoi jonkin verran. Paperikustannukset olivat 292 miljoonaa markkaa eli 15 prosenttia liikevaihdosta.

Sanoma konsernin tulokseen lasketaan mukaan omistusosuuksien mukainen osuus osakkuusyhtiöiden tulok-

sista. Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista oli 81 miljoonaa markkaa. Rautakirja Oyj ja WSOY tulivat osakkuusyhtiöiksi kertomusvuoden aikana. Erä esitetään tuloslaskelmassa muissa liiketoiminnan tuotoissa, edellisvuoden virallisessa toimintakertomuksessa se sisältyi rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Osakkuusyhtiöistä Helsinki Media Company -konsernin liikevaihto laski kolme prosenttia 1 102 miljoonaan markkaan. Liikevaihdon laskuun vaikuttivat Janco Kabel-TV A/S:n, Sanomalehtien Ilmoitustoimisto Oy:n, Startel Oy:n ja FilmNet-liiketoiminnan myynti vuoden 1997 aikana. Näistä myynneistä syntyneiden voittojen Sanoma konsernille kuuluva osuus esitetään erikseen satunnaisissa tuotoissa. Helsinki Media Company Oy:n tulos ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja oli 13,5 miljoonaa markkaa, kun se vuonna 1996 oli 83,9 miljoonaa markkaa. Tuloksen aleneminen johtui liiketoimintojen myynnistä sekä vuoden puolivälissä aloittaneen Ruutunelosen tappioista. Vertailukelpoisten liiketoimintojen tulos kasvoi edellisvuodesta 20 prosenttia.

Osakkuusyhtiö Kymen Lehtimedia Oy:n vuoden 1997 liikevaihto oli 483 miljoonaa markkaa. Kasvua edelliseen vuoteen oli kymmenen prosenttia. Kasvu aiheutui lähinnä vientipainotöistä Venäjälle. Tulos ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja oli yli kaksinkertainen vuoteen 1996 verrattuna, 73,7 miljoonaa markkaa.

RAHOITUS

Rahoitusmarkkinat kehittyivät suotuisasti vuonna 1997. Rahamarkkinoita leimasi yleinen korkotason lasku niin kansainvälisillä kuin kotimaisillakin markkinoilla. Konsernin nettorahoitustuotot olivat yhteensä 145 miljoonaa markkaa; kasvua edellisestä vuodesta oli 42 miljoonaa markkaa. Liiketoiminnan kassavirta oli yhteensä 611 miljoonaa markkaa. Se ylitti kokonaisinvestoinnit, jotka olivat 494 miljoonaa markkaa.

INVESTOINNIT

Vuoden 1997 merkittävimpiä investointeja olivat uusien

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1997

osakkuusyhtiöiden, Rautakirja Oyj:n ja WSOY:n osakkeiden hankinta, sähköisiä taloustietopalveluja tuottavan Startel Oy:n ostaminen ja Taloussanomat-lehden perustaminen sekä tuotantolaitteistojen korvausinvestoinnit, muun muassa nelivärikapasiteetin lisääminen. Lisäksi Sanomatalon rakentamista jatkettiin, ja rakennusinvestointiin käytettiin vuoden 1997 aikana yhteensä 176 miljoonaa markkaa.

Vuoden 1998 tärkeitä investointeja ovat Sanomatalon rakentamisen jatkuminen ja uusien painokoneiden hankkiminen. Investointipäätös ja tilaukset on tarkoitus tehdä vuoden 1998 aikana. Tuotanto uusilla koneilla pyritään aloittamaan vuonna 2002.

HENKILÖSTÖ

Konsernin kulueristä merkittävin oli henkilöstökulut. Konsernin tuloslaskelman suoriteperiaatteen mukaiset palkat, palkkiot ja muut korvaukset olivat yhteensä 520 miljoonaa markkaa. Emoyhtiön vastaavat palkat ja palkkiot olivat 358 miljoonaa markkaa. Toimitusjohtajille ja hallitusten jäsenille maksetut palkat ja palkkiot olivat yhteensä 5,7 miljoonaa markkaa. Konsernin palveluksessa oli vuoden aikana keskimäärin 1 769 henkilöä (1996: 1 737). Vuoden alussa henkilöstön määrä oli 1 636 henkilöä ja lopussa 1 726. Lisäksi konsernissa oli sanomalehdenjakajia keskimäärin 1 585 (1996: 1 614). Eläkkeelle siirtyi 47 henkilöä. Sanoma Osakeyhtiön henkilöstömäärä keskimäärin oli 1 507 henkilöä, josta toimihenkilöitä oli 535, toimittajia 432 ja työntekijöitä 540.

Henkilöstörahastoon siirrettiin konsernin kertomusvuoden tuloksesta 23,8 miljoonan markan voitto-osuus. Henkilöstö nosti rahastosta vuoden aikana 9,8 miljoonaa markkaa kertyneitä voitto-osuuksiaan.

Sanoma konsernin maksama kannatusmaksu Sanoma Osakeyhtiön Eläkesäätiö s.r:lle oli 25,3 miljoonaa markkaa.

Sanoma konsernin tuloslaskelma

(1 000 mk)	1.1.-31.12.1997	1.1.-31.12.1996
Liikevaihto	1 948 944	1 823 799
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	81 400	43 644
Liiketoiminnan muut tuotot	21 785	20 420
Kulut	-1 620 478	-1 528 426
Käyttökate	431 651	359 437
Poistot	-143 420	-137 753
Liikevoitto	288 231	221 684
Rahoitustuotot ja -kulut	145 087	102 601
Voitto ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja	433 318	324 285
Satunnaiset tuotot ja kulut	102 907	25 807
Henkilöstörahaston voittopalkkio	-23 826	-19 458
Voitto ennen varauksia ja veroja	512 399	330 634
Välittömät verot	-97 418	-73 328
Vähemmistön osuus tuloksesta	1 877	-73
Tilikauden voitto	416 858	257 233

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1997

osakkuusyhtiöiden, Rautakirja Oyj:n ja WSOY:n osakkeiden hankinta, sähköisiä taloustietopalveluja tuottavan Startel Oy:n ostaminen ja Taloussanomat-lehden perustaminen sekä tuotantolaitteistojen korvausinvestoinnit, muun muassa nelivärikapasiteetin lisääminen. Lisäksi Sanomatalon rakentamista jatkettiin, ja rakennusinvestointiin käytettiin vuoden 1997 aikana yhteensä 176 miljoonaa markkaa.

Vuoden 1998 tärkeitä investointeja ovat Sanomatalon rakentamisen jatkuminen ja uusien painokoneiden hankkiminen. Investointipäätös ja tilaukset on tarkoitus tehdä vuoden 1998 aikana. Tuotanto uusilla koneilla pyritään aloittamaan vuonna 2002.

HENKILÖSTÖ

Konsernin kulueristä merkittävin oli henkilöstökulut. Konsernin tuloslaskelman suoriteperiaatteen mukaiset palkat, palkkiot ja muut korvaukset olivat yhteensä 520 miljoonaa markkaa. Emoyhtiön vastaavat palkat ja palkkiot olivat 358 miljoonaa markkaa. Toimitusjohtajille ja hallitusten jäsenille maksetut palkat ja palkkiot olivat yhteensä 5,7 miljoonaa markkaa. Konsernin palveluksessa oli vuoden aikana keskimäärin 1 769 henkilöä (1996: 1 737). Vuoden alussa henkilöstön määrä oli 1 636 henkilöä ja lopussa 1 726. Lisäksi konsernissa oli sanomalehdenjakajia keskimäärin 1 585 (1996: 1 614). Eläkkeelle siirtyi 47 henkilöä. Sanoma Osakeyhtiön henkilöstömäärä keskimäärin oli 1 507 henkilöä, josta toimihenkilöitä oli 535, toimittajia 432 ja työntekijöitä 540.

Henkilöstörahastoon siirrettiin konsernin kertomusvuoden tuloksesta 23,8 miljoonan markan voitto-osuus. Henkilöstö nosti rahastosta vuoden aikana 9,8 miljoonaa markkaa kertyneitä voitto-osuuksiaan.

Sanoma konsernin maksama kannatusmaksu Sanoma Osakeyhtiön Eläkesäätiö s.r:lle oli 25,3 miljoonaa markkaa.

Sanoma konsernin tuloslaskelma

(1 000 mk)	1.1.-31.12.1997	1.1.-31.12.1996
Liikevaihto	1 948 944	1 823 799
Osuus osakkuusyritysten tuloksista	81 400	43 644
Liiketoiminnan muut tuotot	21 785	20 420
Kulut	-1 620 478	-1 528 426
Käyttökate	431 651	359 437
Poistot	-143 420	-137 753
Liikevoitto	288 231	221 684
Rahoitustuotot ja -kulut	145 087	102 601
Voitto ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja	433 318	324 285
Satunnaiset tuotot ja kulut	102 907	25 807
Henkilöstörahaston voittopalkkio	-23 826	-19 458
Voitto ennen varauksia ja veroja	512 399	330 634
Välittömät verot	-97 418	-73 328
Vähemmistön osuus tuloksesta	1 877	-73
Tilikauden voitto	416 858	257 233

Sanoma konsernin tase

(1 000 mk)	31.12.1997		31.12.1996	
Vastaavaa				
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	37 220		19 500	
Muut pitkävaikutteiset menot	42 914	80 134	40 785	60 285
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	294 634		243 630	
Rakennukset ja rakennelmat	683 142		655 502	
Koneet ja kalusto	368 465		355 423	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	14 645	1 360 886	30 073	1 284 628
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Osakkuusyritysosakkeet	803 064		163 608	
Muut osakkeet	171 481		404 294	
Lainasaamiset	74 551		107 656	
Muut sijoitukset	528 058	1 577 154	454 306	1 129 864
Vaihto- ja rahoitusomaisuus				
Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet	23 239		10 208	
Keskeneräiset tuotteet	273	23 512		10 208
Saamiset				
Myyntisaamiset	108 846		127 134	
Siirtosaamiset	27 853		58 989	
Muut saamiset	1 209	137 908	400	186 523
Rahoitusomaisuusarvopaperit				
Osakkeet ja osuudet	4 393		594	
Lyhytaikaiset sijoitukset	346 670	351 063	485 254	485 848
Rahat ja pankkisaamiset		82 541		28 621
		3 613 198		3 185 977

(1 000 mk)	31.12.1997		31.12.1996	
Vastattavaa				
Oma pääoma				
Sidottu oma pääoma				
Osakepääoma	46 413		46 413	
Arvonkorotusrahasto	522 692	569 105	532 182	578 595
Vapaa oma pääoma				
Kertyneet voittovarat	1 669 566		1 387 630	
Tilikauden voitto	416 858	2 086 424	257 233	1 644 863
Vähemmistöosuus		14 471		11 348
Arvostuserät				11 890
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	30 693		140 243	
Eläkelainat	307 129		241 000	
Laskennallinen verovelka	163 185		179 631	
Muut pitkäaikaiset velat	379	501 386	506	561 380
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	16 314		4 261	
Eläkelainat	16 326		695	
Saadut ennakot	96 538		123 460	
Ostovelat	73 423		53 171	
Siirtovelat	200 725		166 273	
Muut lyhytaikaiset velat	38 486	441 812	30 041	377 901
		3 613 198		3 185 977

Sanoma konserni

Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet

KONSERNITILINPÄÄTÖS

Konsernitilinpäätökseen sisältyvät emoyhtiö ja ne tytäryhtiöt, joista emoyhtiö suoraan tai välillisesti omistaa yli 50 % kaikkien osakkeiden tuottamasta äänivallasta. Tilivuoden aikana hankitut tytäryhtiöt sisältyvät konsernituloslaskelmaan hankintahetkestä lähtien ja myydyt myyntihetkeen saakka.

Eri maiden paikallisten tilinpäätösnormien mukaan laaditut tytäryhtiöiden tilinpäätökset on ennen konsernitilinpäätökseen yhdistelyä oikaistu merkittävimmiltä osiltaan yhtenäisten laskentaperiaatteiden mukaisiksi.

Yhdistelyssä on eliminoitu konserniyhtiöiden sisäiset tuotot ja kulut, keskinäiset saamiset ja velat sekä sisäiset katteet ja sisäinen voitonjako. Keskinäisen omistuksen eliminoinnissa käytetään hankintamenomenetelmää. Keskinäisen osakkeenomistuksen eliminoinnissa syntyvät valuuttakurssien muutoksista johtuvat muuntoerot on kirjattu vapaisiin omiin pääomiin.

Vähemmistöosuus tuloksesta esitetään omana eränään tuloslaskelmassa ja vastaavasti vähemmistön osuus erillisenä eränä taseessa.

Sijoitukset osakkuusyhtiöihin, joista konserni omistaa 20 - 50 % osakkeiden tuottamasta äänivallasta ja osakkeista, yhdistellään konsernitilinpäätökseen pääoma-osuusmenetelmällä. Konsernin tuloslaskelmaan sisältyvä osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista esitetään omana eränään liikevaihdon jälkeen. Osakkuusyhtiöiden yhdistelyssä syntyneet aktiivat ja reservit on kirjattu tulosvaikutteisesti osakkuusyhtiölaskentaan siirrytäessä lukuunottamatta Helsinki Media Company Oy:tä, jonka yhdistelyssä syntynyt reservi tuloutetaan seitsemässä vuodessa. Konsernin osakkuusyhtiöihin kuuluvia kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöitä ei ole otettu mukaan osakkuusyhtiölaskentaan, vaan ne on käsitelty kuten muut osakesijoitukset.

Kiinteistöyhtiöiden perustamisen yhteydessä syntyneistä sisäisistä katteista on muodostettu arvonkorotus konsernitasolla vuonna 1988.

Sijoitukset muihin yhtiöihin, joissa osakkeiden tuottama äänivalta on alle 20 %, esitetään hankintamenon suuruisena. Näiden osakkeiden hankintamenoon perustuvaa kirjanpitoarvoa alennetaan tarvittaessa käypää arvoa vastaavaksi ja käyvän arvon noustessa sijoituksen arvoa korotetaan hankintamenoon saakka.

ULKOMAANRAHAN MÄÄRÄISET ERÄT

Ulkomaanrahan määräiset liiketapahtumat kirjataan tapahtumapäivän kurssiin. Tilikauden päättyessä avoimena olevat ulkomaanrahan määräiset saatavat ja velat arvostetaan käyttäen Suomen Pankin tilinpäätöspäivän kursseja. Lainan suojaamiseksi hankitut valuuttaosto-optiot ja termiinit arvostetaan erikseen markkina-arvoonsa ts. siihen arvoon, jolla ne voitaisiin myydä tilinpäätöspäivänä. Optioista ja termiineistä mahdollisesti syntynyttä realisoimatonta voittoa ei tulouteta.

Varsinaiseen liiketoimintaan liittyvät kurssivoitot ja -tappiot käsitellään myyntien ja ostojen oikaisuerinä. Rahoitustapahtumiin liittyvät kurssivoitot ja -tappiot kir-

jataan rahoituksen tuottoihin ja kuluihin. Realisoituneet kurssierot kirjataan tulosvaikutteisesti.

Realisoitumattomat kurssivoitot on kirjattu taseen arvostuseriin, josta ne on tuloutettu velan maksuvuoden tilinpäätöksessä. Realisoitumattomat kurssitappiot kirjataan tulosvaikutteisesti.

ULKOMAISET KONSERNIYHTIÖT

Konsernitilinpäätöksessä ulkomaisten konserniyhtiöiden tuloslaskelmat ja taseet muunnetaan Suomen markoiksi Suomen Pankin viralliseen tilinpäätöspäivän kurssiin.

LIIKEVAIHTO

Liikevaihtoa laskettaessa myyntituotoista vähennetään oikaisuerinä myönnetyt alennukset. Etukäteen saadut tilausmaksut on käsitelty lyhytaikaisen vieraan pääoman ennakkomaksuissa omana eränään.

PALVELUVELOITUKSET

Erilaiset palveluveloitukset, esim. taloushallinto-, tietotekniikka-, toimisto- ja lakipalveluista Leijonajakelu Oy:lle, Startel Oy:lle, Lehtikuva Oy:lle, Helsinki Media Company Oy:lle ja Kärkimedia Oy:lle, jotka perustuvat syntyneiden kustannusten edelleen veloittamiseen, kirjataan kulujen oikaisuksi.

LIIKETOIMINNAN MUUT TUOTOT JA KULUT

Liiketoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin sisältyvät koneiden ja kaluston myyntivoitot ja -tappiot, romutukset ja vuokratuotot.

SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT

Satunnaiset tuotot ja kulut sisältävät poikkeukselliset ja merkitykseltään olennaiset, varsinaiseen liiketoimintaan kuulumattomat liiketapahtumat, kuten liiketoiminnoista luopumisesta aiheutuneet myyntivoitot tai -tappiot sekä käyttöomaisuuden arvonalennukset ja niiden palautukset ja merkittävät käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot. Erään sisältyvät myös kaikki osakkeiden myyntivoitot ja -tappiot.

ELÄKKEET JA ELÄKEVASTUIDEN KATTAMINEN

Konserniyhtiöiden henkilöstön lakisääteinen ja vapaaehtoinen eläketurva on järjestetty osin eläkevakuutusyhtiöissä, osin omassa eläkesäätiössä. Sanoma Osakeyhtiön osalta Eläkesäätiössä ei ole kattamatonta vastuuta. Säätiö on suljettu.

VAPAAEHTOISET VARAUKSET

Konserniyhtiöiden vapaaehtoiset varaukset on konsernitaseessa jaettu omaan pääomaan ja laskennalliseen verovelkaan ja niistä on erotettu vähemmistön osuus.

Laskennallisen verovelan osuus on esitetty pitkäaikaisissa veloissa. Tilikauden aikana tapahtunut vapaaehtoisten varausten muutos on vastaavasti jaettu konsernituloslaskelmassa tilikauden tulokseen ja laskennallisen verovelan muutokseen.

VEROT

Konsernituloslaskelmaan sisältyvät konserniyhtiöiden tilikauden tulosten perusteella arvioidut verot sekä edellisen tilikauden verojen oikaisut, samoin kuin vapaaehtoisten varausten laskennallisen verovelan muutos.

KÄYTTÖOMAISUUS JA POISTOT

Käyttöomaisuuden tasearvot perustuvat alkuperäisiin hankintamenoihin. Kuluvasta käyttöomaisuudesta tehdään suunnitelman mukaiset tasapoistot, jotka perustuvat alkuperäiseen hankintamenoon ja arvioituun taloudelliseen käyttöikään. Käytetyt poistoajat ovat seuraavat:

Aineettomat oikeudet	5 - 10 vuotta
Muut pitkävaikutteiset menot	5 - 10 vuotta
Rakennukset ja rakennelmat	4 - 40 vuotta
Koneet ja kalusto	4 - 10 vuotta

Käytöstä poistettaessa mahdollisesti jäljellä oleva poistamaton hankintameno kirjataan myynti- tai romutustappiona joko liiketoiminnan muihin kuluihin tai mikäli erä on kertaluonteinen ja markkamääräisesti merkittävä, satunnaisiin kuluihin.

Käyttöomaisuusarvopapereina ja muina pitkäaikaisina sijoituksina esitetään osakesijoitukset sekä lainasaamiset, jotka liittyvät varsinaiseen liiketoimintaan tai on muuten tarkoitettu pitkäaikaisiksi. Markkinanoteeratut sijoitukset on arvostettu alkuperäiseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

VAIHTO-OMAISUUS

Vaihto-omaisuus esitetään taseessa fifo-periaatetta noudattaen välittömän hankintamenon tai sitä alemman jälleenhankintahinnan tai todennäköisen myyntihinnan määräisenä.

RAHOITUSOMAISUUS

Rahat ja pankkisaamiset sisältävät käteiset varat, pankkitilit ja muut käteiseen rahaan rinnastettavat likvidit rahoitusvarat. Muut lyhytaikaiset sijoitukset sisältävät likvidien varojen sijoitukset rahoitusinstrumentteihin. Markkinanoteeratut arvopaperit on arvostettu alkuperäiseen hankintamenoon tai mikäli sijoitusinstrumentin markkinahinta alittaa hankintahinnan, tähän alempaan todennäköiseen luovutushintaan, jolloin erotus kirjataan kuluksi.

XV

(1 000 mk)	KONSERNI 1997	KONSERNI 1996	EMOYHTIÖ 1997	EMOYHTIÖ 1996
1. KULUT				
Kulut				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	332 080	308 758	331 293	308 038
Varaston lisäys/vähennys	-13 304	17 428	-13 300	17 368
Ulkopuoliset palvelut	1 945	1 903	1 728	1 774
Henkilöstökulut	680 709	626 853	473 990	443 821
Vuokrat	18 040	11 386	46 974	48 498
Ostetut jakelupalvelut	170 052	161 554	322 964	312 080
Muut kulut	430 956	400 544	384 513	360 461
Yhteensä	1 620 478	1 528 426	1 548 162	1 492 040
Suoriteperiaatteen mukaiset henkilöstökulut ja luontoisedut				
Palkat	520 017	501 390	358 409	356 665
Eläkekulut	95 728	62 519	66 579	38 645
Muut henkilöstösivukulut	64 964	62 944	49 002	48 511
	680 709	626 853	473 990	443 821
Luontoisedut	4 667	4 578	3 880	4 037
Yhteensä	685 376	631 431	477 870	447 858
Toimitusjohtajille ja hallitusten jäsenille maksetut palkat	5 704	4 932	4 597	4 214

XVI

(1 000 mk)	KONSERNI 1997	KONSERNI 1996	EMOYHTIÖ 1997	EMOYHTIÖ 1996
2. POISTOT				
Suunnitelman mukaiset poistot				
Aineettomat oikeudet	8 718	6 992	7 072	6 922
Muut pitkävaikutteiset menot	5 834	8 965	5 686	8 060
Rakennukset ja rakennelmat	21 779	22 997	9 193	9 146
Koneet ja kalusto	107 089	98 799	104 515	97 364
Yhteensä	143 420	137 753	126 466	121 492
Poistoeron muutos				
Aineettomat oikeudet			-1 826	10 006
Muut pitkävaikutteiset menot			-1 048	-4 176
Rakennukset ja rakennelmat			64 493	8 299
Koneet ja kalusto			-18 640	8 792
Yhteensä			42 979	22 921
3. RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Osinkotuotot	36 800	31 426	85 024	37 824
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista	19 093	30 270	19 861	25 509
Muut korkotuotot	38 919	40 991	32 708	37 539
Muut rahoitustuotot	79 684	33 237	11 992	12 086
Kurssierot	26 380	454	12 912	830
Korkokulut	-20 886	-23 021	-25 464	-27 780
Muut rahoituskulut	-34 903	-10 756	-8 367	-2 543
Yhteensä	145 087	102 601	128 666	83 465

(1 000 mk)	KONSERNI 1997	KONSERNI 1996	EMOYHTIÖ 1997	EMOYHTIÖ 1996
Konserniyhtiöiltä saadut rahoitustuotot				
Osinkotuotot			26 837	1 568
Korkotuotot pitkäaikaisista sijoituksista			16 344	19 426
Muut korkotuotot			193	324
Yhteensä			43 374	21 318
Konserniyhtiöille suoritetut rahoituskulut				
Korkokulut			4 599	4 788
Yhteensä			4 599	4 788

4. SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT

Satunnaiset tuotot				
Realisoitunut sisäinen kate ja myyntivoitto	4 319	4 319		
Osakkeiden ja kiinteistöjen myyntivoitot	17 720	21 605	11 794	2 703
Arvonalennuskirjausten palautus	10 096	189	10 096	189
Konserniavustus Lehtikuva Oy:ltä			3 000	
Osuus Helsinki Media Company Oy:n satunnaisista tuotoista	83 015			
Osakkuusyhtiön reservin tuloutus	22 748			
Muut satunnaiset tuotot	2 381	2 970	2 302	2 970
Yhteensä	140 279	29 083	27 192	5 862
Satunnaiset kulut				
Osakkeiden ja maa-alueiden myyntitappiot	21 074	2 505	19 014	1 244
Konserniavustus Leijonajakelu Oy:lle			7 600	2 200
Osakkuusyhtiön aktiivan poisto	16 298			
Muut satunnaiset kulut		771		276
Yhteensä	37 372	3 276	26 614	3 720

(1 000 mk)	KONSERNI 1997	KONSERNI 1996	EMOYHTIÖ 1997	EMOYHTIÖ 1996
5. VÄLITTÖMÄT VEROT				
Tilikaudelta	117 092	88 346	101 409	76 530
Aikaisemmilta tilikausilta	-5 035	317	-2 520	2 352
Laskennallisen verovelan muutos	-14 639	-15 335		
Yhteensä	97 418	73 328	98 889	78 882

(Mmk)	Hankinta-meno 1.1.	Lisäykset 1.1.-31.12.	Vähennykset 1.1.-31.12.	Hankinta-meno 31.12.	Kertyneet sumu-poistot 31.12.	Kirjanpito-arvo 31.12.
6. AINEETTOMAT JA AINEELLISET HYÖDYKKEET						
Konserni						
Aineettomat oikeudet	68,2	26,4	-10,7	83,9	46,7	37,2
Muut pitkävaikutteiset menot	106,0	8,0		114,0	71,1	42,9
Maa-alueet	243,6	97,7	-46,7	294,6		294,6
Rakennukset ja rakennelmat	859,7	78,9	-51,4	887,2	204,1	683,1
Koneet ja kalusto (sisältää ennakkomaksut)	1 267,6	106,8	-28,7	1 345,7	962,5	383,2
Yhteensä	2 545,1	317,8	-137,5	2 725,4	1 284,4	1 441,0
Koneet ja laitteet						309,6
Emoyhtiö						
Aineettomat oikeudet	67,9	9,1	-10,7	66,3	45,0	21,3
Muut pitkävaikutteiset menot	84,8	7,8		92,6	70,5	22,1
Maa-alueet	47,4		-0,7	46,7		46,7
Rakennukset ja rakennelmat	269,3	78,9	-1,0	347,2	60,9	286,3
Koneet ja kalusto (sisältää ennakkomaksut)	1 242,9	90,6	-28,1	1 305,4	939,8	365,6
Yhteensä	1 712,3	186,4	-40,5	1 858,2	1 116,2	742,0
Koneet ja laitteet						302,9

(1 000 mk)	KONSERNI 1997	KONSERNI 1996	EMOYHTIÖ 1997	EMOYHTIÖ 1996
7. KÄYTTÖOMAISUUDEN VEROTUSARVOT				
Maa-alueet	126 583	131 656	61 520	61 695
Rakennukset	227 736	241 764	73 858	69 649
Osakkeet ja osuudet	961 219	661 742	860 518	573 817
Osakkeet ja osuudet, tytäryhtiöt			876 615	765 580
Yhteensä	1 315 538	1 035 162	1 872 511	1 470 741

8. PITKÄAIKAISIIN SIJOITUKSIIN KUULUVAT OSAKKEET JA LAINASAAMISET				
Konserniyhtiöt				
Osakkeet			1 026 263	1 000 439
Lainasaamiset			277 443	315 636
Yhteensä			1 303 706	1 316 075
Osakkuusyhtiöt				
Osakkeet	803 064	163 608	497 314	61 617
Lainasaamiset	56 754	78 333	56 754	45 889
Yhteensä	859 818	241 941	554 068	107 506

9. ARVOSTUSERÄT				
Tulouttamatta olevat kurssivoitot 1.1.	11 890	10 203	11 890	10 203
Muutos 1.1.-31.12.	-11 890	1 687	-11 890	1 687
Tulouttamatta olevat kurssivoitot 31.12.	0	11 890	0	11 890

10. RAHOITUSOMAISUUS				
Saamiset konserniyhtiöiltä				
Myyntisaamiset			16 110	268
Lainasaamiset			4 968	8 067
Siirtosaamiset			7 760	5 379
Yhteensä			28 838	13 714

(1 000 mk)	KONSERNI 1997	KONSERNI 1996	EMOYHTIÖ 1997	EMOYHTIÖ 1996
11. OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET				
Sidottu oma pääoma				
Arvonkorotusrahasto 1.1.	532 182	563 467		
Vähennys, purku myynnin yhteydessä	-9 490	-31 285		
Arvonkorotusrahasto 31.12.	522 692	532 182	0	0
Vapaa oma pääoma				
Vapaa oma pääoma 1.1.	1 644 863	1 439 947	1 633 099	1 439 239
Osingonjako	-12 651	-10 120	-12 651	-10 120
Voittovarojen siirto lahjoitusvaraukseen	-500	-500	-500	-500
Tytäryhtiöiden oman pääoman muuntoeron muutos	37 853	-41 697		
Tilikauden tulos	416 858	257 233	271 293	204 480
Vapaa oma pääoma 31.12.	2 086 424	1 644 863	1 891 241	1 633 099
Vapaasta omasta pääomasta jakokelpoista	1 668 478	1 184 645		

Emoyhtiön osakepääoma osakelajeittain	**1997**	**1997**	1996	1996
	kpl	tmk	kpl	tmk
K-osakkeita	232 866	23 287	232 866	23 287
E-osakkeita	231 269	23 127	231 269	23 127

Osakkeita lunastettu	kpl
K-osakkeita	4 000
E-osakkeita	38 450

12. KÄYTETYT VALUUTTAKURSSIT

	1997	1996
CHF	3,7258	3,4392
NLG	2,6861	2,6624
USD	5,4207	4,6439

(1 000 mk)	KONSERNI 1997	KONSERNI 1996	EMOYHTIÖ 1997	EMOYHTIÖ 1996
13. VIERAS PÄÄOMA				
Velat, jotka erääntyvät viiden vuoden tai sitä pidemmän ajan kuluttua				
Eläkelainat	242 175	239 154	242 175	239 154
Yhteensä	242 175	239 154	242 175	239 154
Velat konserniyhtiöille				
Ostovelat			30 274	30 646
Siirtovelat			8 238	5 663
Muut lyhytaikaiset velat			154 433	137 984
Yhteensä			192 945	174 293

14. ANNETUT PANTIT JA VASTUUSITOUMUKSET

Omasta velasta				
Pantit	50 584	48 377	50 584	48 359
Kiinnitykset maa-alueisiin ja rakennuksiin	10 000	110 000		
Yhteensä	60 584	158 377	50 584	48 359
Muiden puolesta				
Takaukset	10 427	10 812	10 427	10 812
Yhteensä	10 427	10 812	10 427	10 812

(1 000 mk)	KONSERNI 1997	KONSERNI 1996	EMOYHTIÖ 1997	EMOYHTIÖ 1996
Muut omat vastuut				
Eläkevastuu	330	592	330	592
Muut vastuut	1 120	1 125		
Yhteensä	1 450	1 717	330	592
Yhteensä				
Pantit	50 584	48 377	50 584	48 359
Kiinnitykset maa-alueisiin ja rakennuksiin	10 000	110 000		
Takaukset	10 427	10 812	10 427	10 812
Eläkevastuu	330	592	330	592
Muut vastuut	1 120	1 125		
Yhteensä	72 461	170 906	61 341	59 763

15. JOHDON ELÄKESITOUMUKSET

Hallituksen puheenjohtaja ja muut Sanoma Osakeyhtiössä työsuhteessa olevat hallituksen jäsenet ovat oikeutettuja Sanoma Osakeyhtiön Eläkesäätiön mukaiseen eläkkeeseen.

16. JOHDANNAISSOPIMUKSET

Konsernilla ei ole merkittäviä johdannaissopimuksia.

17. KONSERNIN JA EMOYHTIÖN OMISTAMAT TOISTEN YHTIÖIDEN OSAKKEET 31.12.1997

Konserniyhtiöt

(1 000 mk)	Konsernin omistus-/ äänivalta-osuus %	Konsernin osuus omasta pääomasta	Emoyhtiön omistus-osuus %	Emoyhtiön omistamien osakkeiden/osuuksien kpl	nimellisarvo	kirjanp.arvo	Viimeksi laaditun tilinpäätöksen mukainen voitto/tappio[1]
Kiinteistö Oy Erottajankatu 9-11	89,42	22 854	89,42	3 289	329	52 219	-72
Kiinteistö Oy Korkeavuorenkatu 30	100,00	12 642	100,00	4 644	3 000	14 955	8 988
Kiinteistö Oy Miekkakala	97,84	77 561	97,84	15 866	63 464	74 570	108
Kiinteistö Oy Myllymäenpolku	100,00	15 769	100,00	46 500	29 574	15 074	179
Kiinteistö Oy Myllymäentie	100,00	69 962	100,00	34 215	66 001	66 001	40
Kiinteistö Oy Sanomalan Keskusalue	100,00	105 163	100,00	69 940	159 002	103 002	989
Kiinteistö Oy Vantaan Isotammi	100,00	4 700	100,00	47 000	4 700	4 700	-
Kiinteistö Oy Vantaan Kuningastie	100,00	3 000	100,00	30 000	3 000	3 000	-
Kiinteistö Oy Vantaan Valtatie 3	100,00	35 641	100,00	68 500	42 402	35 002	-19
Nytnet Oy	100,00	13	100,00	300	15	25	0
Helsingin Päivälehti Oy	100,00	24	100,00	15	15	15	0
Hyvinkään Jakajat Oy	100,00	18	100,00	15	15	15	0
Lastannet Holding B.V.	100,00	79 579	100,00	140 000	NLG 140	80 401	36
Lehtikuva Oy	100,00	7 548	100,00	75 000	750	1 025	3 421
Leijonajakelu Oy	100,00	6 294	100,00	200	2 000	6 000	46
Monsaksenpolun Kiinteistö Oy	100,00	57 125	100,00	41 000	41 000	41 000	4 540
Päiväverkko Oy	100,00	50					-
Sanoma Finance AG	100,00	530 040	100,00	1 090 000	CHF 109000	417 156	51 625
Sanoma, Inc.	100,00	5 005	100,00	100	USD 10	4 854	21
Sanomain Huoneisto ja Kiinteistöholding Oy	100,00	62 498	100,00	62 000	62 000	62 213	-1 124
Startel Oy	90,00	28 304	100,00	450 000	45 000	45 000	-18 551
Tiikerijakelu Oy	100,00	16	100,00	1 500	15	19	0
Tampereen Sanomain Oy	100,00	13	100,00	1 500	15	16	0
ECI Communications AG	100,00	8 504					253
Yhteensä						1 026 262	

1) Kiinteistöyhtiöiden tulokset ovat niiden virallisista tilinpäätöksistä, joissa yhtiöiden poistot on laskettu EVL:n mukaan. Konsernitilinpäätöksessä poistot on muutettu suunnitelman mukaisiksi.

Osakkuusyhtiöt

(1 000 mk)	Konsernin omistus-osuus %	Konsernin äänivalta-osuus %	Konsernin osuus omasta pääomasta	Emoyhtiön omistus-osuus %	Emoyhtiön omistamien osakkeiden/osuuksien kpl	nimellisarvo	kirjanp.arvo	Viimeksi laaditun tilinpäätöksen mukainen voitto/tappio
As. Oy Ilkantie 13	45,15	45,15	2 914	45,15	545	2 932	2 932	16
As. Oy Laajavuorenkuja 3	41,04	41,04	12 894	41,04	6 304	12 923	12 923	-32
Etelä-Karjalan Jakelu Oy	20,00	20,00	30					1
Helsinki Media Company Oy	40,00	40,00	220 256					234 955
Keskiaukeama Oy	33,33	33,33	778	33,30	25	25	256	881
Keski-Suomen Media Oy	21,73	21,73	19 277	21,73	10 865	5 433	15 211	*) 21 838
Kiinteistö Oy Helsingin Uudenmaankatu 16-20	25,12	25,12	4 013					**) 19
Kymen Lehtimedia Oy	44,00	44,00	38 603	44,00	16 830	1 683	26 083	55 396
Rautakirja Oyj	22,94	23,42	236 268	22,94	1 486 249	29 725	202 020	*) 167 800
Suomen Tietotoimisto Oy	20,78	20,78	5 796	20,78	31 663	380	134	3 175
Vantaan Sahakari Oy	20,00	20,00	4 628	20,00	1 000	1	3 203	**) 7
Werner Söderström Oy	20,06	20,10	229 747	20,06	2 407 798	24 078	234 551	*) 151 300
Yhteensä							497 314	

*) tilinpäätös 31.12.96
**) tilinpäätös 31.3.97

Muut osakkeet ja osuudet

(1 000 mk)
Emoyhtiön omistamat muut osakkeet ja osuudet

	Emoyhtiön omistus-osuus %	Emoyhtiön omistamien osakkeiden/osuuksien kpl	nimellisarvo	kirjanp.arvo
UPM-Kymmene Oyj	0,60	1 633 388	16 334	56 715
Muut				13 527
				70 242
Asunto-osakkeet				11 005
Yhteensä				81 247

Muiden konserniyhtiöiden omistamat muut osakkeet ja osuudet

	kirjanp.arvo
Asunto- ja kiinteistöosakkeet	90 103
Muut	131
Yhteensä	90 234

Konsernin muut osakkeet ja osuudet yhteensä 171 481

Sanoma Osakeyhtiön tuloslaskelma

(1 000 mk)	1.1.-31.12.1997	1.1.-31.12.1996
Liikevaihto	1 858 940	1 748 278
Liiketoiminnan muut tuotot	17 023	16 920
Kulut	-1 548 162	-1 492 040
Käyttökate	327 800	273 159
Poistot	-126 467	-121 492
Liikevoitto	201 333	151 667
Rahoitustuotot ja -kulut	128 666	83 465
Voitto ennen satunnaiseriä, varauksia ja veroja	329 999	235 132
Satunnaiset tuotot ja kulut	578	2 141
Henkilöstörahaston voittopalkkio	-16 419	-13 154
Voitto ennen varauksia ja veroja	314 159	224 119
Poistoeron lisäys	-42 979	-22 921
Vapaaehtoisten varausten vähennys	99 002	82 164
Välittömät verot	-98 889	-78 882
Tilikauden voitto	271 293	204 480

Sanoma Osakeyhtiön tase

(1 000 mk)	31.12.1997		31.12.1996	
Vastaavaa				
Käyttöomaisuus ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	21 256		19 246	
Muut pitkävaikutteiset menot	22 041	43 298	19 953	39 199
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	46 756		47 441	
Rakennukset ja rakennelmat	286 355		217 105	
Koneet ja kalusto	351 337		351 311	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	14 265	698 713	30 073	645 930
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset				
Osakkeet, konserni	1 026 263		1 000 439	
Osakkuusyritysosakkeet	497 314		61 617	
Muut osakkeet	81 247		253 088	
Lainasaamiset	468 105	2 072 929	424 960	1 740 104
Vaihto- ja rahoitusomaisuus				
Vaihto-omaisuus				
Aineet ja tarvikkeet	23 201		10 174	
Keskeneräiset tuotteet	273	23 474		10 174
Saamiset				
Myyntisaamiset	113 266		121 935	
Lainasaamiset	4 968		8 067	
Siirtosaamiset	24 729		53 394	
Muut saamiset	266	143 229	213	183 609
Rahoitusomaisuusarvopaperit				
Osakkeet ja osuudet	690		594	
Lyhytaikaiset sijoitukset	272 740	273 430	445 543	446 137
Rahat ja pankkisaamiset		28 459		8 624
		3 283 531		3 073 777

(1 000 mk)	31.12.1997		31.12.1996	
Vastattavaa				
Oma pääoma				
Sidottu oma pääoma				
Osakepääoma	46 414	46 414	46 414	46 414
Vapaa oma pääoma				
Käyttörahasto	1 611 908		1 418 908	
Edellisten tilikausien voitto	8 039		9 710	
Tilikauden voitto	271 293	1 891 241	204 480	1 633 098
Varaukset				
Kertynyt poistoero	465 199		422 220	
Vapaaehtoiset varaukset				
Siirtymävaraus		465 199	99 002	521 222
Arvostuserät				11 890
Vieras pääoma				
Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	30 693		140 243	
Eläkelainat	307 129		241 000	
Muut pitkäaikaiset velat	379	338 201	505	381 748
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	16 314		4 261	
Eläkelainat	16 326		695	
Saadut ennakot	92 665		122 329	
Ostovelat	92 150		73 368	
Siirtovelat	144 622		121 525	
Muut lyhytaikaiset velat	180 400	542 477	157 227	479 405
		3 283 531		3 073 777

Sanoma konsernin ja Sanoma Osakeyhtiön rahoituslaskelmat

(Mmk)	KONSERNI 1997	KONSERNI 1996	EMO 1997	EMO 1996
Liiketoiminta				
Tulorahoitus				
Käyttökate	431,7	359,4	327,8	273,2
Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja -tappiot	-1,3	-2,5	-1,2	-2,2
Osuus osakkuusyhtiöiden tuloksista	-81,4	-43,6		
Rahoitustuotot ja -kulut	174,5	109,9	128,7	83,5
Satunnaiset erät	2,4	3,6	-2,3	0,8
Voittopalkkio	-23,8	-19,5	-16,4	-13,2
Verot	-97,4	-73,3	-98,9	-78,9
Tulorahoitus yhteensä	404,6	334,1	337,7	263,2
Käyttöpääoman muutos				
Vaihto-omaisuuden lisäys (-), vähennys (+)	-13,3	17,4	-13,3	17,4
Lyhytaikaisten liikesaamisten vähennys (+)	48,6	56,9	40,4	94,9
Muiden lyhytaikaisten sijoitusten lisäys (-), vähennys (+)	134,8	-163,9	172,8	-172,7
Korottomien lyhytaikaisten velkojen lisäys (+), vähennys (-)	36,2	-43,3	35,4	-29,8
	206,3	-132,9	235,3	-90,2
Liiketoiminnan kassavirta	610,9	201,2	572,9	173,0
Investoinnit				
Bruttoinvestoinnit	-586,2	-116,5	-510,8	-206,2
Käyttöomaisuuden myyntituotot	92,0	37,4	58,7	75,1
	-494,2	-79,1	-452,1	-131,1
Kassavirta ennen rahoitusta	116,7	122,1	120,9	41,9
Rahoitus				
Pitkäaikaisten saamisten lisäys (-), vähennys (+)	-48,3	-35,5	-60,1	26,3
Lyhytaikaisten lainojen lisäys (+)	11,6		11,6	
Pitkäaikaisten velkojen lisäys (+)	315,8	0,6	315,8	
Pitkäaikaisten velkojen vähennys (-)	-371,6	-69,3	-355,2	-55,1
Osingot, rahana	-12,7	-10,1	-12,7	-10,1
Lahjoitukset	-0,5	-0,5	-0,5	-0,5
Muuntoero	37,9	-41,7		
Muut rahoituserät	5,0	-11,4		
	-62,8	-167,9	-101,0	-39,4
Laskelman mukainen likvidien varojen lisäys (+), vähennys (-)	53,9	-45,8	19,8	2,5
Taseen mukainen likvidien varojen lisäys (+), vähennys (-)	53,9	-45,8	19,8	2,5

Sanoma konsernin tunnuslukuja

(Mmk)	1997	1996
Toiminnan laajuus		
Liikevaihto	1 949	1 824
Muutos-%	7	1
Bruttoinvestoinnit	586	116
% liikevaihdosta	30	6
Taseen loppusumma	3 613	3 186
Satunnaiset tuotot ja kulut	103	26
Henkilöstö keskimäärin	1 769	1 737
Jakajat	1 585	1 614
Kannattavuus		
Käyttökate	432	359
% liikevaihdosta	22	20
Liiketulos	288	222
% liikevaihdosta	15	12
Tulos ennen satunnaiseriä *)	409	305
% liikevaihdosta	21	17
Tulos ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja	512	331
% liikevaihdosta	26	18
Tilikauden tulos	417	257
% liikevaihdosta	21	14
Oman pääoman tuotto-% (ROE)*)	13	11
Sijoitetun pääoman tuotto-% (ROI)*)	15	13
Rahoitus ja taloudellinen asema		
Maksuvalmius (current ratio)	1,3	1,9
Omavaraisuusaste, %	76	73
Korollinen vieras pääoma	370	386

*) Henkilöstörahaston voittopalkkio on vähennetty.

Ehdotus voittovarojen käytöstä

Tilikauden voitto on 271 292 851,57 mk. Edellisen vuoden voittovaroista on käytettävissä 8 039 276,63 mk. Näin ollen voittovaroja on yhteensä 279 332 128,20 mk.

Hallitus ehdottaa, että em. voittovaroista	279 332 128,20 mk
- jaetaan osinkona 100,00 mk osaketta kohden eli	42 168 500,00 mk
- siirretään käyttörahastoon	228 000 000,00 mk
- siirretään lahjoitusvaraukseen hallituksen päätettäväksi	1 000 000,00 mk
- ja jäännös	8 163 628,20 mk

jätetään voitto- ja tappiotilille, ja että hallitus oikeutetaan käyttämään vapaan oman pääoman varoja verojen maksuun vuoden 1998 aikana.

Konsernin vapaa oma pääoma on 2 086 423 654,42 mk, josta jakokelpoista on 1 668 477 801,90 mk, joten se ei aseta rajoitusta edellä ehdotetulle osingonjaolle.

Mikäli yhtiökokous hyväksyy edellä olevan ehdotuksen, tulevat yhtiön omat varat olemaan seuraavat:

Osakepääoma	46 413 500,00 mk
Käyttörahasto	1 839 908 411,18 mk
Lahjoitusvaraus	1 000 000,00 mk
Käyttämättömät voittovarat	8 163 628,20 mk

Helsingissä 18. päivänä helmikuuta 1998

Aatos Erkko
Hallituksen puheenjohtaja

Heikki Tikkanen
Hallituksen varapuheenjohtaja

Robert Castrén

Jane Erkko

L.J. Jouhki

Seppo Kievari

Robin Langenskiöld

Rafaela Noyer

Jaakko Rauramo

Kalle Salonen

Jarmo Toivanen

Tilintarkastuskertomus

Sanoma Osakeyhtiön osakkeenomistajille

Olemme tarkastaneet Sanoma Osakeyhtiön kirjanpidon, tilinpäätöksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.-31.12.1997. Hallituksen ja toimitusjohtajan laatima tilinpäätös sisältää toimintakertomuksen sekä konsernin ja emoyhtiön tuloslaskelman, taseen ja liitetiedot. Suorittamamme tarkastuksen perusteella annamme lausunnon tilinpäätöksestä ja hallinnosta.

Tilintarkastus on suoritettu hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Kirjanpitoa sekä tilinpäätöksen laatimisperiaatteita, sisältöä ja esittämistapaa on tällöin tarkastettu riittävässä laajuudessa sen toteamiseksi, että tilinpäätös on olennaisilta osin oikein laadittu. Hallinnon tarkastuksessa on selvitetty hallituksen jäsenten ja toimitusjohtajan toiminnan lainmukaisuutta osakeyhtiölain säännösten perusteella.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain sekä tilinpäätöksen laatimista koskevien muiden säännösten ja määräysten mukaisesti. Tilinpäätös antaa kirjanpitolaissa tarkoitetulla tavalla oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Tilinpäätös konsernitilinpäätöksineen voidaan vahvistaa sekä vastuuvapaus myöntää emoyhtiön hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle tarkastamaltamme tilikaudelta. Hallituksen esitys taseen mukaisen vapaa oman pääoman käsittelystä on osakeyhtiölain mukainen.

Helsingissä 4. päivänä maaliskuuta 1998

Antti Helenius	Pekka Nikula
KHT	KHT

Organisaatio 1.1.1998

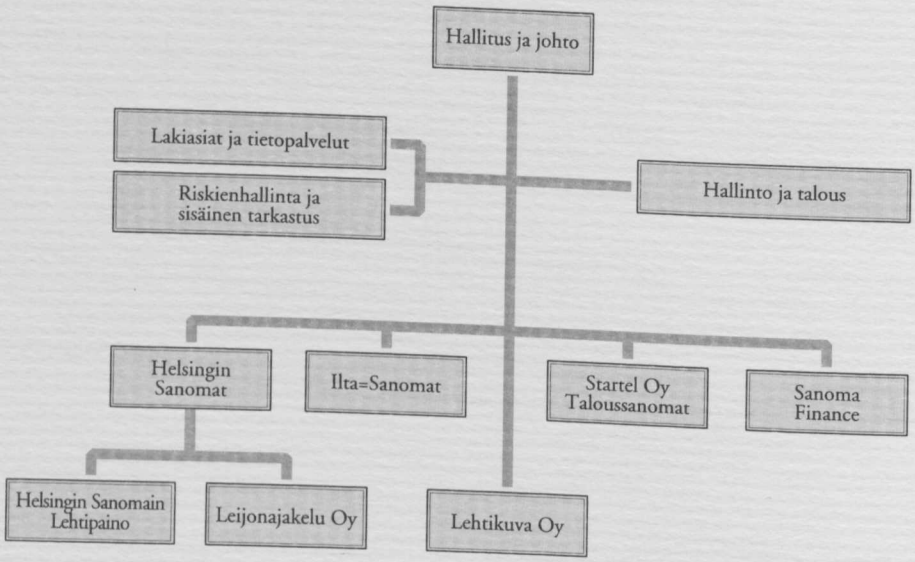

Sanomatalo nousee Postitalon ja Nykytaiteen museon viereen.

Toimitusjohtaja
Sakari Almi

Vastaava päätoimittaja
Antti-Pekka Pietilä

Startel Oy / Taloussanomat

STARTEL OY

Startel Oy perustettiin vuonna 1997 julkaisemaan Taloussanomia ja hoitamaan uutistoimisto Startelin toimintaa. Taloussanomien levikin rakentaminen jatkui vuoden lopussa suunniteltujen tavoitteiden mukaisesti. Taloussanomien ilmoitusmyynti onnistui selvästi yli ennakkoarvioiden.

STARTEL OY on moniviestintään erikoistunut mediayritys, joka tuottaa sähköisiä taloustietopalveluja ja kustantaa taloussanomalehteä.

Startel Oy perustettiin, kun talousuutistoimisto Startel siirtyi Helsinki Media Company Oy:ltä Sanoma Osakeyhtiön omistukseen 1.7.1997. Turun Sanomia julkaiseva TS-Yhtymä Oy tuli 3.9. Startel Oy:n osakkaaksi kymmenen prosentin omistusosuudella.

Startel Oy:n hallituksen muodostavat toimitusjohtaja Jaakko Rauramo puheenjohtajana, TS-Yhtymän toimitusjohtaja Keijo Ketonen, kustantaja Seppo Kievari, johtaja Kerstin Rinne, toimitusjohtaja Sakari Almi ja vastaava päätoimittaja Antti-Pekka Pietilä. Sakari Almi nimitettiin Startel Oy:n toimitusjohtajaksi 1.7.

Kertomusvuonna Startel Oy:n toimintaa leimasivat yhtiön perustamistoimet, organisaation rakentaminen, henkilökunnan hankinta ja kouluttaminen, sähköisten palvelujen ja taloussanomalehden yhteistoiminnan luominen sekä Taloussanomien ja verkkolehden perustaminen.

Startel Oy:n liikevaihto 1.7.-31.12.1997 oli 11,4 miljoonaa markkaa, josta runsaat kahdeksan miljoonaa tuli sähköisistä palveluista. Liiketappio oli 18,9 miljoonaa markkaa, mikä johtui yrityksen ja ennen muuta Taloussanomien perustamiskustannuksista. Liikevaihdon arvioidaan kasvavan ripeästi vuonna 1998, mutta tuloksen arvioidaan olevan edelleen tappiollinen. Liikevaihdon ennakoidaan olevan noin 100 miljoonaa markkaa viiden vuoden kuluessa, jolloin myös tulos tulee olemaan voitollinen. Viiden vuoden kuluessa sähköisten palvelujen osuuden arvioidaan olevan noin 30 prosenttia liikevaihdosta.

Startel Oy:n palveluksessa oli vuoden 1997 lopussa 71 vakinaista tai määräaikaista henkilöä. Pitääkseen ydinorganisaation pienenä ja mahdollisimman tehokkaana yhtiö on ostanut hallinto-, laki-, talous-, levikki- ja painopalvelut Sanoma Osakeyhtiöltä. Näin yhtiö on jo ennakolta varautunut kovenevaan kilpailuun ja mahdollisiin markkinaolosuhteiden suuriinkin muutoksiin. Henkilökunnan palkkauksessa noudatetaan kannustavaa tulospalkkausta, jossa huomioidaan yhtiön tuloskehityksen ohella henkilökohtaiset saavutukset.

Taloussanomien toimitussihteeri Eija Erkkilä on keskeisellä paikalla lehden toimituksessa.

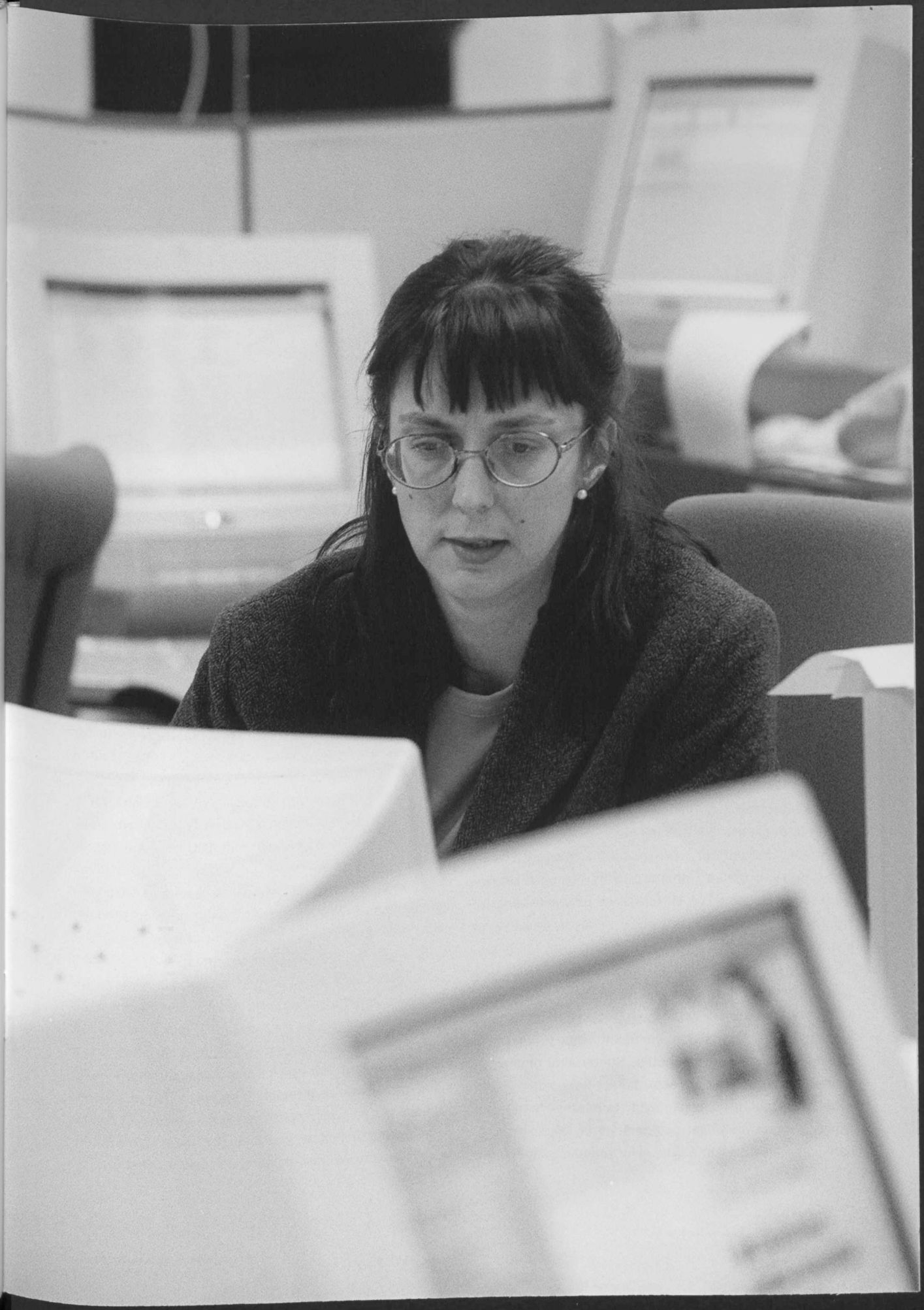

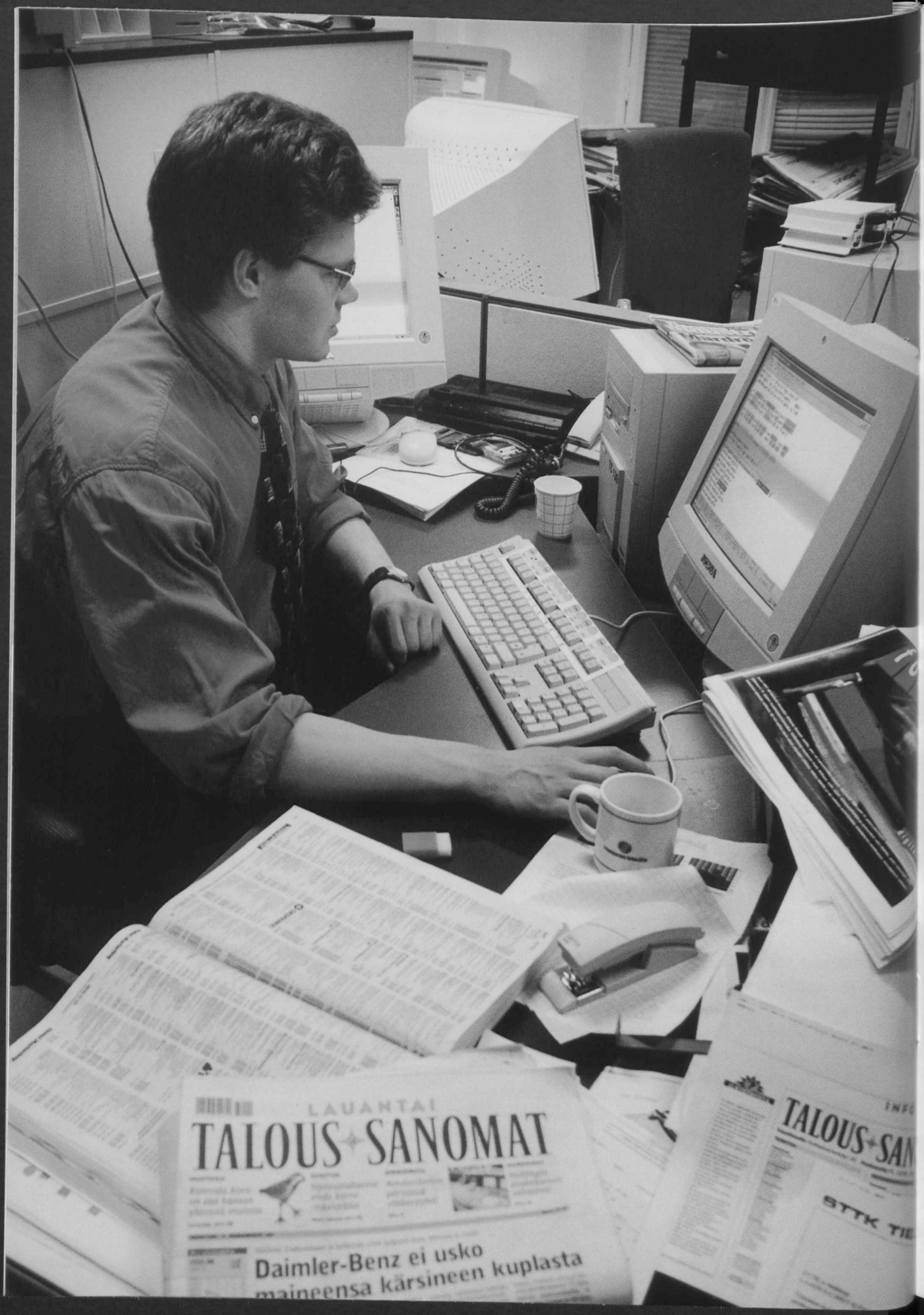
LAUANTAI
TALOUS SANOMAT
Daimler-Benz ei usko
maineensa kärsineen kuplasta
TALOUS SAN
STTK TIE

UUTISTOIMISTO STARTEL

Vuoden aikana uutistoimiston toiminta organisoitiin uudelleen. Kilpailuedellytyksiä vahvistettiin käynnistämällä yhteistyö amerikkalaisen talousuutistoimisto Bloombergin kanssa.

UUTISTOIMISTO Startel on erikoistunut talouden ammattilaisten tarvitseman finanssitiedon ja talousuutisten tuottamiseen. Talousuutistoimiston asiakkaina ovat suomalaiset pankit, pankkiiriliikkeet, osakemeklarit, valuutta- ja korkodiilerit, yritysten talousjohto ja viestintäyritykset.

Uutistoimisto Startel tuottaa ja välittää analyyttistä ja asiakkaiden tarpeiden mukaan jalostettua finanssitietoa ja talousuutisia sekä reaaliajassa että päivitetyssä muodossa.

Reaaliaikaisen tiedon jakelukanavina ovat kaapeliverkot, satelliittiyhteydet sekä Internet. Päivitettyä tietoa välitetään myös kiinteillä linjayhteyksillä asiakkaiden suljettuihin tietoverkkoihin. Yhteistyökumppanina ja ohjelmistojen kehittäjänä on ICL Data Oy.

Uutistoimisto solmi syyskuussa yhteistyösopimuksen amerikkalaisen talousuutistoimisto Bloomberg Plc:n kanssa. Startel hyödyntää Bloombergin aineistoa omassa uutistoiminnassaan ja finanssitiedon tuotannossa.

TALOUSSANOMAT

Taloussanomien toimituksen, teknisen osaston, ilmoitusmyynnin ja levikkiorganisaation toiminnat käynnistettiin syksyn 1997 aikana.

SANOMA Osakeyhtiössä aloitettiin tammikuussa 1997 Taloussanomat-projekti uuden viisipäiväisen talous-sanomalehden perustamiseksi. Tavoitteeksi asetettiin laadukkaan, analyyttisen ja lukijalähtöisiä näkökulmia tarjoavan lehden perustaminen. Kohderyhmäksi määritteltiin kaikki taloudesta kiinnostuneet suomalaiset, jotka haluavat taloudellista hyötytietoa päätöstensä tueksi niin yritys- kuin yksityiselämässäkin. Perustamisen taustalla on näkemys, jonka mukaan taloudellisen tiedon merkitys ja vaikutusvalta lisääntyvät ja tällöin poliittisen päätöksenteon merkitys pienenee.

EU:n siirtyminen talous- ja rahaliiton Emun olosuhteisiin muuttaa yritysten tarvitseman taloustiedon luonnetta, kun Emu-maat siirtyvät asteittain yhteiseen rahaan ja keskitettyyn finanssi- ja rahapolitiikkaan. Samaan aikaan myös yksilöiden omavastuu taloudestaan lisääntyy, mikä lisää tiedontarvetta.

Taloussanomien julkaisemisen aloittamisesta tiedotettiin huhtikuussa. Lehden vastaavaksi päätoimittajaksi nimitettiin Antti-Pekka Pietilä.

Taloussanomien ensimmäinen numero ilmestyi 18.11. Samalla alkoi ilmestyä myös Verkko-Taloussanomat. Verkkolehti tarjoaa Taloussanomien aineiston lisäksi taustatietoja ja tietopankkipalveluja, jotka on kehitetty yhdessä TT-Tietopalvelut Oy:n kanssa.

Taloussanomat toimii yhteistyössä englantilaisen taloussanomalehden Financial Timesin kanssa käyttäen sen kansainvälistä uutis- ja artikkelipalvelua.

Taloussanomien kymmenen ensimmäistä numeroa jaettiin marraskuussa 120 000 kappaleen jakeluna tärkeimmille kohderyhmille ympäri maata.

Taloussanomat tarjoaa suomalaisia varten toimitettuja tuoreita talousuutisia sekä näkökulmia syventävää, jäsenneltyä ja korkeatasoista taustatietoa. Uutisaineisto valottaa talousuutisten ja taloudellisen päätöksenteon perusteita, merkityksiä ja kustannuksia sekä vertaa suomalaista talouskehitystä eurooppalaiseen ja kansainväliseen kehitykseen.

Lehti ilmestyy viitenä päivänä viikossa, tiistaista lauantaihin. Lauantainumerossa painotetaan yksityistaloutta, sijoittamista, kuluttamista ja elämäntapoihin liittyviä aiheita.

Taloussanomien kilpailuasemaa vahvistaa mahdollisuus hyödyntää uutistoimisto Startelin tuottamia ammattilaispalveluja ja markkinatietoa. Startel Oy:n tuottama markkinatieto ja uutisaineisto ovat kokonaan sähköisessä muodossa ja siten muokattavissa kunkin jakelukanavan tarpeita vastaavaksi. Myös lehden ilmestyminen tiistaista lauantaihin on kilpailuetu. Taloussanomat on varhaisjakelussa Uudellamaalla, Turussa, Lahdessa ja Tampereella.

Lehteä painettiin 30 000 kappaletta ja sitä lähetettiin suunnitelmallisesti valikoiduille kohderyhmille.

Taloussanomien ilmoitusmyynti onnistui kertomusvuonna hyvin. Verkko-Taloussanomilla oli vuoden lopussa runsaat 8 000 rekisteröitynyttä käyttäjää. Taloussanomien vuositilaushinta oli 900 markkaa.

Taloustoimittaja Jarkko Vesikansa työssään Taloussanomien toimituksessa.

Kiinteistötoiminta ja Sanomatalo

KIINTEISTÖTOIMINTA

Toimitilakysyntä Helsingin keskustassa kasvoi edelleen ja piti vuokratason nousussa. Tämä vaikutti osaltaan siihen, että kertomusvuoden aikana julkistettiin lukuisia uudisrakennushankkeita. Vuosien tauon jälkeen kiinteistöalalla tehtiin myös useita merkittäviä kiinteistökauppoja.

Sanoma Osakeyhtiö myi tammikuussa Kiinteistöosakeyhtiö Erottajankatu 15-17:n osakekannan Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitralle 65 miljoonan markan kauppahinnalla. Kiinteistö jäi kuitenkin edelleen Sanoma Osakeyhtiön käyttöön. Muita huoneistoja ja kiinteistöjä myytiin noin 10 miljoonalla markalla.

Keväällä käynnistettiin Kiinteistöosakeyhtiö Korkeavuorenkatu 30:n rakennuksen peruskorjaus. Arkkitehti K.A. Wreden 1890-luvulla suunnittelemaan arvokkaaseen rakennukseen kunnostettiin yli 2 000 neliömetrin nykyaikaiset toimitilat. Startel Oy ja Taloussanomat vuokrasivat suurimman osan rakennuksesta syyskuussa.

SANOMATALO

Sanoma Osakeyhtiön uuden toimitalon, Sanomatalon, pohjarakennusurakka on ollut suurimpia ja teknisesti vaativimpia pohjarakennustöitä, mitä Helsingin keskustassa on toteutettu. Myös kaava- ja lupateknisesti toimitalosta on muodostunut monivaiheinen prosessi. Töölönlahden aloitusalueen asemakaavan muutos ja samalla Sanomatalon tontin asemakaava sai lainvoiman 4.4.1997, kun korkein hallinto-oikeus hylkäsi kaavamuutoksesta tehdyn valituksen.

Sanomatalon tontin kauppakirja allekirjoitettiin 3.9.1997, jolloin tontti siirtyi Sanoma Osakeyhtiön omistukseen. Tontin kauppahinta oli 107,5 miljoonaa markkaa.

Rakennustöiden yhteydessä Sanomatalon tontti puhdistettiin aikaisempina vuosikymmeninä likaantuneesta maaperästä ympäristökeskuksen antamien ohjeiden mukaisesti. Työ onnistui hyvin, minkä johdosta Helsingin kaupungin rakennuslautakunta antoi Sanomatalon työmaalle tammikuussa 1998 erityismaininnan ammattitaitoisesti ja mallikelpoisesti hoidetusta työmaasta.

Sanomatalon rakennustyöt jatkuvat kymmenien suoraan Sanoma Osakeyhtiöön sopimussuhteessa olevien urakoitsijoiden voimin. Pääurakasta vastaa projektinjohtourakoitsijana CM-Urakointi Oy. Runkourakoitsijana on NCC-Puolimatka Oy ja teräsrunkourakoitsijana PPTH-Teräs Oy. Lasielementit toimittaa Länsilasi Oy, ja kaksoisjulkisivu-urakoitsijana toimii Teräselementti Oy.

Helsingin Sanomat, Ilta=Sanomat ja Taloussanomat sekä Sanoma Osakeyhtiön johto ja hallinto muuttavat Sanomataloon syksyllä 1999. Tilojen sisustussuunnittelu käynnistettiin vuodenvaihteessa 1997-98.

Sanomatalon korkea lasikatteinen tori sekä liike- ja palvelutilat muodostavat uuden ja aktiivisen tapahtuma- ja kauppapaikan Helsingin keskustaan. Liiketilojen markkinointi käynnistetään keväällä 1998.

HENKILÖSTÖ

Kiinteistötoiminnasta ja Sanomatalon rakennuttamisesta vastaa kiinteistöjohtaja Pekka Toropainen. Yksikössä on yhteensä 20 toimihenkilöä ja työntekijää.

Sanoma Finance

SANOMA Osakeyhtiön sijoitustoiminnan strategiaa tarkennettiin vuoden 1997 aikana toteuttamalla organisaatiomuutos, jolla Sanoma Finance -tulosyksikkö muutettiin käsittämään yhtiön sijoitustoiminta. Organisaatiomuutos tuli voimaan 1.1.1998.

Sanoma Financen tavoitteena on saada pääomalle pitkällä aikavälillä hyvä tuotto ottamatta kohtuuttomia riskejä. Toimintastrategia perustuu järjestelmälliseen pitkäjänteiseen toimintaan ja kansainvälisesti hyvin hajautettuun Eurooppa- ja Pohjois-Amerikka -painotteiseen osakesalkkuun.

Kertomusvuoden tulos muodostui hyväksi, mikä johtui varsinkin alkuvuoden suotuisista ympäristötekijöistä ja Aasian markkinoiden alipainotuksesta. Sijoitussalkun koko oli toimintavuoden lopussa noin 800 miljoonaa markkaa. Osakkeiden osuus oli noin 75 prosenttia ja korkoinstrumenttien noin 25 prosenttia. Sanoma Financen sijoitustoiminnan tulos sisältyy tuloslaskelman rahoitustuottoihin ja -kuluihin.

Tulosyksikön operatiivisena johtajana toimii sijoitusjohtaja Nils Ittonen.

Kuvassa vasemmalta lakiasiainjohtaja Kerstin Rinne, varatoimitusjohtaja Martti Ojares, kiinteistöjohtaja Pekka Toropainen ja sijoitusjohtaja Nils Ittonen.

HENKILÖSTÖRAHASTON TOIMINTAKERTOMUS

SANOMA Osakeyhtiön voittopalkkiojärjestelmässä on vuonna 1997 siirrytty käyttämään kirjanpidon suunnitelman mukaisia poistoja. Näin voittopalkkio on entistä paremmin johdettavissa konsernin virallisesta tuloslaskelmasta. Voittopalkkion määrä on 20 prosenttia konsernin kotimaisten yhtiöiden liikevoitosta, josta on vähennetty kynnystuotto. Kynnystuotto on liikevaihdosta laskettava prosenttiosuus, joka määritellään vuosittain ja joka vaihtelee markkinoiden korkotason mukaan. Työntekijälle jaettava voittopalkkio määräytyy suhteessa hänen saamaansa TEL-palkkaan. Rahaston jäseniä ovat Sanoma Osakeyhtiön, Lehtikuva Oy:n ja Leijonajakelu Oy:n henkilöstöt.

Henkilöstörahaston valtuusto on päättänyt sääntömuutoksesta, jonka mukaan rahaston jäsen voi 15 prosentin nosto-oikeuttaan käyttäessään nostaa osuutensa joko kokonaan tai vain osan siitä. Sääntömuutos lisää järjestelmän joustavuutta ja palvelee paremmin henkilöstön tarpeita.

Henkilöstörahaston sijoitustoimintaa hoitavat ulkopuoliset omaisuudenhoitajat rahaston hallituksen antamien ohjeiden mukaan. Tilikauden aikana rahaston sijoitussalkussa on lisätty osakkeiden osuutta, koska juuri osakkeet ovat pitkän ajan tarkastelussa antaneet sijoittajille parhaan tuoton. Riskin hajauttamiseksi rahasto on sijoittanut paitsi kotimaisiin myös ulkomaisiin osakkeisiin. Joulukuun 1997 lopussa osakkeiden osuus sijoituksista oli 49 prosenttia. Loput varat olivat korkosijoituksissa. Hallitus tiedottaa valtuustolle säännöllisesti sijoitustoiminnan tuloksesta.

Tilikauden 1.4.1996-31.3.1997 lopussa henkilöstörahaston varat olivat 94 miljoonaa markkaa ja rahastoon kuului 5 164 jäsentä. Lukuun sisältyvät konsernista poisjääneet mutta vielä rahaston piiriin kuuluvat jäsenet. Nosto-oikeuttaan käytti runsas kolme neljäsosaa siihen oikeutetuista jäsenistä, mikä on hiukan vähemmän kuin edellisenä vuonna. Jäsenet nostivat yhteensä 9,8 miljoonaa markkaa rahasto-osuuksistaan. Rahaston piiriin kuuluvista yhtiöistä lähteneille maksettiin loppuosuutena 4,4 miljoonaa markkaa.

Sanoma Osakeyhtiön vuoden 1997 tuloksen perusteella henkilöstörahastolle maksettava voittopalkkio on edellisvuotta suurempi, 23,8 miljoonaa markkaa.

SANOMA OSAKEYHTIÖN HENKILÖSTÖRAHASTO KUMULATIIVISESTI TOTEUTUNEET

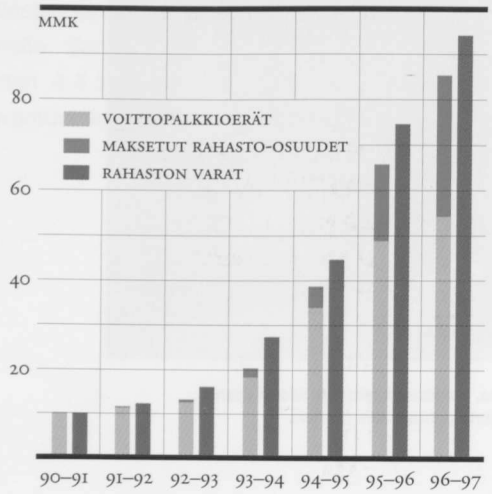

SANOMA OSAKEYHTIÖN MAKSAMAT OSINGOT JA HENKILÖSTÖRAHASTOON SIIRRETYT VOITTOPALKKIOT

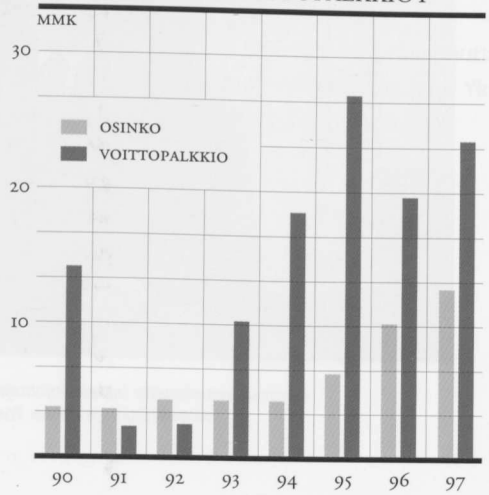

VALTUUSTO

Kirjatyöntekijät
Jouko Vanninen, puheenjohtaja
varalla: Timo Hänninen
Pentti Hakala
varalla: Jussi Kovaleff

Toimituksellinen henkilöstö
Esko Nurmi, varapuheenjohtaja
varalla: Jaana Savolainen
Jorma Lindfors
varalla: Timo Kilpi

Graafiset toimihenkilöt
Rauha Ekstrand
varalla: Liisa Koistinen
Tuula Silvennoinen
varalla: Mirja Pircklén

Lehdenjakajat
Jukka Yli-Luopa
varalla: Timo Wickholm
Hannele Wikman
varalla: Ritva Karhula
Kari Mervasto
varalla: Daniela Nyberg

Tekniset toimihenkilöt
Matti Tuominen
varalla: Hannu Tabell

Autonkuljettajat
Vesa-Pekka Meskanen
varalla: Kauko Willberg

Ylemmät toimihenkilöt
Irma Aakula

HALLITUS
Anja Valtonen, graafiset toimihenkilöt, puheenjohtaja
varalla: Irja Kukkonen
Hannu Launiala, jakajat, varapuheenjohtaja
varalla: Väinö Kenttälä
Kari Gisselberg, kirjatyöntekijät
varalla: Christer Grundström
Teemu Luukka, toimituksellinen henkilöstö
varalla: Tellervo Yrjämä-Rantinoja
Juhani Salmi, tekniset toimihenkilöt
varalla: Jukka Myllylä
Ari Salo, autonkuljettajat
varalla: Mauri Luostarinen
Martti Ojares, johto
varalla: Markku Mäkijärvi
sihteeri: Liisa Lujanen

SANOMA KONSERNIN
JALOSTUSARVO / HENKILÖMÄÄRÄ
1988 –1997

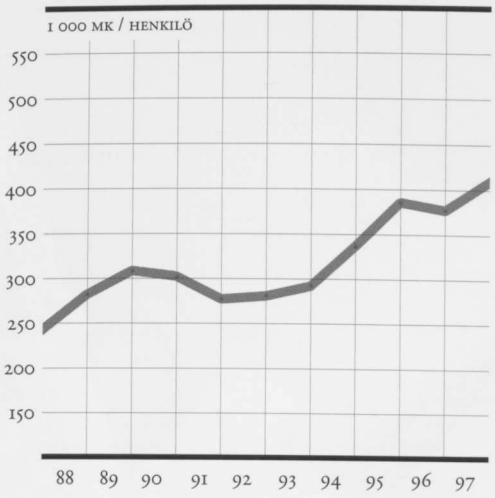

Neuvottelukunnat 1997

SANOMA OSAKEYHTIÖ

Työnantajan edustajat
Jaakko Rauramo
Martti Ojares
Seppo Kievari
Heikki Huhtanen
sihteeri: Hannele Seppä

Kirjatyöntekijät
Kari Gisselberg
Jouko Vanninen
Pentti Hakala
varalla: Timo Hänninen

Graafiset toimihenkilöt
Anja Valtonen
Mirja Pircklén
varalla: Irja Kukkonen

Tekniset toimihenkilöt
Juhani Salmi
varalla: Matti Tuominen

Toimituksellinen henkilöstö
Timo Kilpi
varalla: Jorma Lindfors
Jarmo Toivanen
varalla: Esko Nurmi

Autonkuljettajat
Vesa-Pekka Meskanen
varalla: Ari Salo

LEIJONAJAKELU OY

Työnantajan edustajat
Anne Nyysti
Matti Honkakangas
Juhani Seles

Sanomalehdenjakajat
Hannu Launiala
Jukka Yli-Luopa
Juhani Tuomola
Samuli Aalto
Rainer Sillanmäki
Anja Mikkola
Kari Mervasto

Graafiset toimihenkilöt
Helena Viitanen

LEHTIKUVA OY

Työnantajan edustajat
Olavi Ahlfors
Aulikki Heikkilä

Toimituksellinen henkilöstö
Mikki Jahnukainen
Marcel Maltzeff
Kimmo Mäntylä

Graafiset toimihenkilöt
Tuula Niskanen

Helsingin Sanomain toimittaja Virpi Hukkanen ja taittaja Olli Melender suunnittelevat seuraavan päivän Kaupunki plus -osaston sivuja.

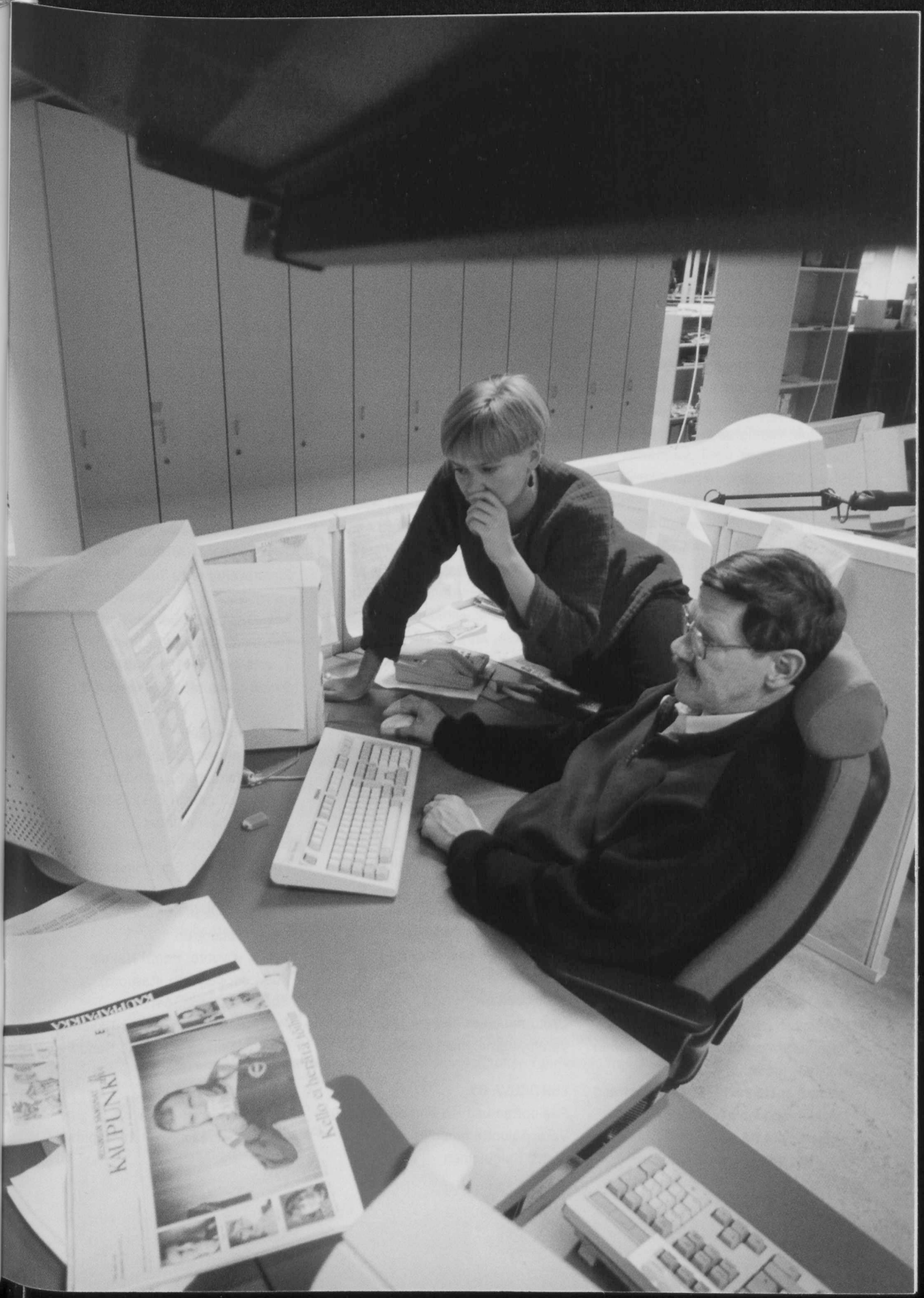
KUPUNKI
KUPUNKI

Luottamus- ja työsuojeluhenkilöstö 1997

LUOTTAMUSHENKILÖSTÖ

SANOMA OSAKEYHTIÖ

Kirjatyöntekijät

Pääluottamusmies Kari Gisselberg
Varapääluottamusmies
Jouko Vanninen
Toimitus, valmistus ja järjestelmätuki,
Jouko Vanninen
IS-valmistusosasto, Pentti Käyhkö
Paino, yövuoro, Pasi Kaskinen
Paino, muut vuorot, Tapio Ahonen
Postitus, yövuoro, Jorma Tikkanen
Postitus, muut vuorot,
Christer Grundström
Tehdaspalvelu, Ensio Särkkä
Puhelinpalvelu ja lomakesyöttö,
Eeva Hirsimaa

Varkauden paino

Pääluottamusmies Timo Hänninen
Varapääluottamusmies Tapani Kurki

Forssan paino

Pääluottamusmies Markku Mäkelä
Varapääluottamusmies Kari Sohlberg

Toimituksellinen henkilöstö

Pääluottamusmies Jarmo Toivanen
Varapääluottamusmies Timo Kilpi
Helsingin Sanomat, Pekka Hakala
HS-aluetoimitukset, Merja Ojansivu
Ilta=Sanomat, Timo Kilpi

Graafiset toimihenkilöt

Pääluottamusmies Anja Valtonen
Varapääluottamusmies Irja Kukkonen
Hallinto, Irja Kukkonen
Ilmoitusmarkkinointi, Rauha Ekstrand
Levikkimarkkinointi, Anja Valtonen
Suojelu, Jari Kaukinen
Tilaajapalvelut, Kaisa Nurminen
IS-markkinointi, Ritva Pettersson

Tekniset toimihenkilöt

Neuvotteleva yhdysmies Juhani Salmi
Varayhdysmies Matti Tuominen
Yhdysmies, Helsinki, Matti Tuominen
Varayhdysmies Jukka Myllylä
Yhdysmies, Sanomala, Juhani Salmi
Varayhdysmies Hannu Tabell
Yhteyshenkilö, Varkaus, Ari Hassinen
Yhteyshenkilö, Forssa, Matti Anttonen

Auto- ja kuljetusala

Pääluottamusmies
Vesa-Pekka Meskanen
Päivävuoro, Ari Salo
Yövuoro, Kauko Willberg

LEIJONAJAKELU OY

Sanomalehdenjakajat

Pääkaupunkiseutu

Luottamusmies Hannu Launiala
Varaluottamusmies Juhani Tuomola

Muualla maassa

Hyvinkää, Samuli Aalto
Järvenpää, Taina Hämäläinen
Kerava, Rainer Sillanmäki
Mäntsälä, Anja Mikkola
Porvoo, Kari Mervasto
Pusula, Raija Kilpi

Toimihenkilöt

Luottamusmies Helena Viitanen
Varaluottamusmies Heidi Honkonen

LEHTIKUVA OY

Pääluottamusmies Kimmo Mäntylä
Varapääluottamusmies
Martti Kainulainen

TYÖSUOJELUHENKILÖSTÖ

SANOMA OSAKEYHTIÖ

Työnantajan edustaja

Suojelupäällikkö Jorma Tikkanen

Toimituksellinen henkilöstö

Työsuojeluvaltuutettu Johanna Mannila
1. varavaltuutettu Jaana Savolainen

Graafiset toimihenkilöt

Työsuojeluvaltuutettu Mirja Pircklén
1. varavaltuutettu Tiina Siltala
2. varavaltuutettu Tuula Silvennoinen

Tekniset toimihenkilöt

Työsuojeluvaltuutettu Erkki Kiema
1. varavaltuutettu Aimo Harjunen
2. varavaltuutettu Jukka Myllylä

Kirjatyöntekijät

Työsuojeluvaltuutettu Pentti Hakala
1. varavaltuutettu John Wuolanne
2. varavaltuutettu Ensio Särkkä

Työsuojeluasiamiehet

Sivunvalmistukset, John Wuolanne
Puhelinpalvelu, Eeva Hirsimaa
Kuljetus, Ari Salo
Paino, päivä- ja iltavuoro,
Martti Sedergren
Paino, yövuoro, Pentti Hakala
Postitus, päivä- ja iltavuoro,
Christer Grundström
Postitus, yövuoro, Jorma Tikkanen
Huolto, Sanomala, Ensio Särkkä

FORSSAN PAINO

Työnantajan edustaja

Työsuojelupäällikkö Harri Papinsaari

Kirjatyöntekijät
Työsuojeluvaltuutettu Kari Sohlberg
Varavaltuutettu Markku Toivonen

Tekniset toimihenkilöt
Työsuojeluvaltuutettu Matti Anttonen

VARKAUDEN PAINO
Työnantajan edustaja
Työsuojelupäällikkö Mikko Siemann

Kirjatyöntekijät
Työsuojeluvaltuutettu Tapani Kurki
1. varavaltuutettu Tero Silventoinen
2. varavaltuutettu Jouni Salmi
Työsuojeluasiamies Jouni Salmi

Tekniset toimihenkilöt
Työsuojeluvaltuutettu Ari Hassinen
Varavaltuutettu Jari Hyvärinen

LEIJONAJAKELU OY
Työnantajan edustaja
Työsuojelupäällikkö
Matti Honkakangas

Sanomalehdenjakajat
Työsuojeluvaltuutettu Jukka Yli-Luopa
1. varavaltuutettu Sirkka Turunen
2. varavaltuutettu Timo Wickholm

Toimihenkilöt
Työsuojeluvaltuutettu Helena Viitanen

Työsuojeluasiamiehet
Haaga, Ritva Karhula
Hakaniemi, Pentti Linden
Hyvinkää, Esa Hakola
Itäkeskus, Juhani Tuomola
Järvenpää, Tarja Ylivaikko
Kerava, Leila Saarentaus
Porvoo, Hans Maukonen
Tapiola, Risto Parkkinen
Tikkurila, Liisa Mykrä

LEHTIKUVA OY
Työsuojelupäällikkö Aulikki Heikkilä
Työsuojeluvaltuutettu
Mikki Jahnukainen
1. varavaltuutettu Leena Pelkonen
2. varavaltuutettu Marcel Maltzeff

Yhdistykset ym. 1997

Graafiset toimihenkilöt r.y.
puheenjohtaja Lahja Kokkonen

Helsingin Kirjatyöntekijäin Yhdistys r.y.
puheenjohtaja Kristian Silfverberg

Sanomain toimitusosasto
puheenjohtaja Arja Nukarinen

Pääkaupunkiseudun
sanomalehden jakajat r.y.
puheenjohtaja Hilkka Komolainen

Sanomain Kerho r.y.
puheenjohtaja Seppo Lujanen

Sanomain Seniorit
puheenjohtaja Pentti Peltomäki

Sanoma Osakeyhtiön Eläkesäätiö s.r.
hallituksen puheenjohtaja Pentti Käyhkö

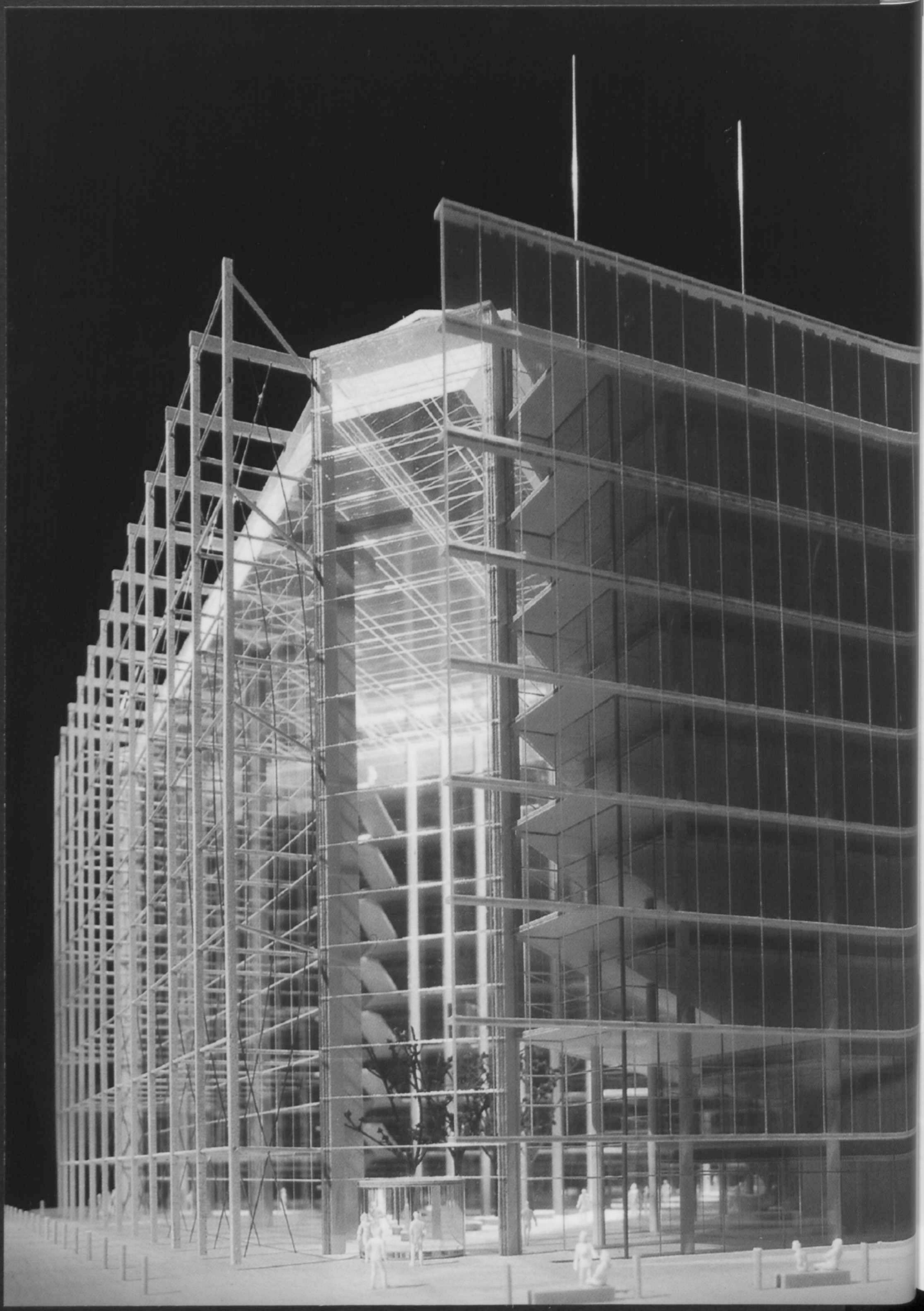

Johtajisto 1998

HALLITUS
Aatos Erkko, puheenjohtaja *(1, 3, 4)*
Heikki Tikkanen, varapuheenjohtaja *(1, 2, 3)*
Robert Castrén *(2)*
Jane Erkko
L.J. Jouhki *(2, 4)*
Seppo Kievari
Robin Langenskiöld
Rafaela Noyer
Jaakko Rauramo *(1, 3, 4)*
Kalle Salonen, henkilöstön edustaja
Jarmo Toivanen, henkilöstön edustaja
hallituksen sihteeri: Kerstin Rinne

1 Työvaliokunnan jäsen
2 Palkkavaliokunnan jäsen
3 Viestintäpoliittisen valiokunnan jäsen
4 Talousvaliokunnan jäsen

JOHTORYHMÄ
Toimitusjohtaja Jaakko Rauramo
Varatoimitusjohtaja, kustantaja Seppo Kievari
Varatoimitusjohtaja Martti Ojares
Toimitusjohtaja Sakari Almi, Startel Oy
Markkinointijohtaja Pekka Harju, Ilta=Sanomat
Johtaja Kerstin Rinne
johtoryhmän sihteeri: rahoituspäällikkö Mari Jerkku

HELSINGIN SANOMAT
Kustantaja, varatoimitusjohtaja Seppo Kievari

Vastaava päätoimittaja Janne Virkkunen
Päätoimittaja Reetta Meriläinen
Päätoimittaja Heleena Savela
Toimituspäällikkö Jouko Jokinen
Toimituspäällikkö Mika Pettersson
Toimituspäällikkö Pekka Kukkonen
Tuotantojohtaja Sulo Nuutinen

Levikkijohtaja Janne Kalliomäki

Ilmoitusjohtaja Pekka Soini
Myyntijohtaja Harry Serlo
Markkinointipalvelujen johtaja Caroline Lilius
Palvelujohtaja Raija Liuhola-Lassuri

Helsingin Sanomain Lehtipaino
Tuotantojohtaja Pekka Salmén

Lehtipainon päällikkö Risto Lehto, Forssa
Lehtipainon päällikkö Jorma Kyrö, Varkaus
Markkinointipäällikkö Paavo Oksanen, SanomaPrint

Leijonajakelu Oy
Toimitusjohtaja Anne Nyysti
Jakelujohtaja Timo Savolainen

ILTA=SANOMAT
Vastaava päätoimittaja Vesa-Pekka Koljonen
Uutispäätoimittaja Hannu Savola
Toimituspäällikkö Erik Rissanen
Toimituspäällikkö Tapio Sadeoja
Toimituspäällikkö Kari Ylänne

Markkinointijohtaja Pekka Harju

STARTEL OY / TALOUSSANOMAT
Toimitusjohtaja Sakari Almi
Vastaava päätoimittaja Antti-Pekka Pietilä
Uutispäätoimittaja Markku Hurmeranta
Levikkijohtaja Reino Paavola
Kehitysjohtaja Mikko Vuorikoski

SANOMA FINANCE
Sijoitusjohtaja Nils Ittonen

LEHTIKUVA OY
Toimitusjohtaja Olavi Ahlfors

HALLINTO JA TALOUS
Varatoimitusjohtaja Martti Ojares
Rahoituspäällikkö Mari Jerkku
Materiaalitoimenjohtaja Pertti Puolakka
Talouspäällikkö Eija Rinta
Kiinteistöjohtaja Pekka Toropainen

LAKIASIAT JA TIETOPALVELUT
Johtaja Kerstin Rinne
Lakimies Veli-Pekka Elonen

RISKIENHALLINTA JA SISÄINEN TARKASTUS
Johtaja Tapani Kivelä

SANOMA, INC.
Toimitusjohtaja Aatos Erkko

Sanomatalon pienoismalli luoteesta katsottuna.

Osoitteet

SANOMA OSAKEYHTIÖ	Korkeavuorenkatu 32, PL 240, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 122 4809
HELSINGIN SANOMAT	
Toimitus	Ludviginkatu 6-8, PL 975, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 605 709
Levikkimarkkinointi	Salomonkatu 17, PL 240, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 122 2802
Ilmoitusmarkkinointi	Uudenmaankatu 16-20, PL 240, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 122 3259
Helsingin Sanomain Lehtipaino	
Sanomalan paino	Martinkyläntie 9 A, Vantaa, PL 240, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 122 3919
Forssan paino	Kassimäenkatu 2, PL 48, 30101 Forssa, puh. (03) 41 221, faksi (03) 4122 6989
Varkauden paino	Taipaleentie 17, 78250 Varkaus, puh. (017) 570 621, faksi (017) 570 6849
SanomaPrint	Martinkyläntie 9 A, Vantaa, PL 240, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 122 3919
Leijonajakelu Oy	Martinkyläntie 11 A, Vantaa, PL 240, 00101 Helsinki, puh. 122 999, faksi 122 2968
ILTA=SANOMAT	
Toimitus	Korkeavuorenkatu 34, PL 375, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 122 3419
Markkinointi	Erottajankatu 15-17, PL 371, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 607 760
STARTEL OY	
TALOUSSANOMAT	
Toimitus	Korkeavuorenkatu 30, PL 1230, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 122 4179
Markkinointi	Korkeavuorenkatu 30, PL 1230, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 122 4119
UUTISTOIMISTO STARTEL	
Toimitus	Korkeavuorenkatu 30, PL 1230, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 122 4179
Markkinointi	Korkeavuorenkatu 30, PL 1230, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 612 3979
SANOMA FINANCE	Korkeavuorenkatu 32, PL 1059, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 122 4659
SANOMAKIINTEISTÖT	Erottajankatu 15-17, PL 1058, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 122 4679
LEHTIKUVA OY	Erottajankatu 9 B, PL 406, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 612 1571
SANOMA OSAKEYHTIÖN HALLITUS	
Puheenjohtajan toimisto	Erottajankatu 11 A, PL 144, 00101 Helsinki, puh. 1221, faksi 122 4606

Sanoma Osakeyhtiön vuosikertomus julkaistaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi.
Vuosikertomusta voi tilata talousosastolta,
PL 1059, 00101 Helsinki, tai puh. (09) 122 4751.

ILTA-SANOMAT

	1997	1996	muutos, %
Bruttotuotot (Mmk)	372	370	+1
Ilmoitustuotot	85	90	-5
Levikkituotot	283	278	+2
Ilmoitusvolyymi (palstametriä)	6 655	6 849	-3
Ilmestymiskerrat	301	300	
Kokonaissivumäärä	17 988	18 374	-2
Toimituksellinen sivumäärä	14 702	15 019	-2
Henkilöstö keskimäärin	154	159	-3

STARTEL TALOUSSANOMAT

	1997
Liikevaihto (Mmk)	11,4
Ilmoitustuotot	3,0
Sähköiset palvelut	8,3
Henkilöstö keskimäärin	56
Henkilöstö vuoden lopussa	71

Leijonajakelu Oy

	1997	1996	muutos, %
Liikevaihto (Mmk)	352	335	+5
Liikevoitto / tappio	-1,5	+3,0	
Henkilöstö keskimäärin			
Toimihenkilöt	51	49	+4
Jakajat	1 585	1 614	-2

Lehtikuva Oy

	1997	1996	muutos, %
Liikevaihto (Mmk)	40,7	35,2	+15
Liikevoitto	7,4	4,6	+61
Henkilöstö keskimäärin	63	64	-2

Kansipaperi: Galerie Art Silk 280 g/m²
Sisäsivut: Galerie Art Silk 130 g/m²
Tilinpäätössivut: Terreus, harmaa 120 g/m²

Tekstitypografia: Adobe Franklin Gothic 9/13p
Otsikot: Adobe AGaramond 24p

Toimiala

Sanoma Osakeyhtiö, joka aloitti toimintansa Helsingin Suomalainen Sanomalehti Osakeyhtiön nimellä, perustettiin julkaisemaan Päivälehteä vuonna 1889.

Päivälehti määrättiin lakkautettavaksi vuonna 1904. Helsingin Sanomat perustettiin jatkamaan sen perinteitä vielä samana vuonna.

Vuonna 1998 Sanoma Osakeyhtiö on kustannusyhtiö, jonka perustehtävä on journalismin parhaisiin perinteisiin ja vahvaan osaamiseen nojautuen edistää kansanvaltaisuutta, yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta, mielipiteen vapautta, kehitystä ja hyvinvointia.

Sanoma Osakeyhtiö kustantaa Pohjoismaiden suurinta päivälehteä Helsingin Sanomia, Suomen suurinta iltapäivälehteä Ilta=Sanomia sekä talousasioiden uutislehteä Taloussanomia.

Helsinki Media, Paino Vantaa 1998